

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bc. Kamila Chlupáčová

Homegrown terorismus

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce:

Bc. Kamila Chlupáčová

Vedoucí práce:

PhDr. Radana Makariusová, PhD.

Rok obhajoby:

2016

Bibliografický záznam

CHLUPÁČOVÁ, Kamila. *Homegrown terorismus*. Praha, 2016. 77 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí diplomové práce PhDr. Radana Makariusová, PhD.

Abstrakt

Cílem této práce je na základě analýzy vybraných teroristických útoků vysvětlit konceptu homegrown terorismu a vytvoření definice pro tento zcela nový fenomén. Pro zpracování tématu jsem si vybrala metodu komparativní případové studie, jejíž podstatou je zkoumání tří teroristických útoků (útoky v Londýně v roce 2005, útoky na redakci Charlie Hebdo v roce 2015 a pařížské útoky v roce 2015). Základní zkoumanou závislou proměnnou je homegrown terorismus a komplexními nezávislými proměnnými jsou pojmy "belonging" (sounáležitost) a "autonomy" (nezávislost). Proměnné, které se váží na pojem "belonging", zahrnují původ útočníků a vazby na západní státy, pojem "autonomy" je spojen s nezávislostí útočníků na teroristických skupinách v zahraničí a jejich výcvikem, a v neposlední řadě motivy útočníků zahrnují roli náboženství, sociální situaci útočníků a nenávisť útočníků vůči Západu. Výše proměnné jsou aplikovány na každý teroristický útok samostatně ve formě dat v tabulce. Každá závislá i nezávislá proměnná může nabývat kladných či záporných hodnot. Provedeným výzkumem jsem zjistila, že každý konkrétní útok byl v určitých charakteristikách odlišný od toho předchozího, a tudíž je obtížné najít společnou definici homegrown terorismu. Ze všech tří útoků vyplývá, že proměnná "belonging" nabývá u všech zmíněných útoků a jejich útočníků kladných hodnot, a motivy útočníků, které obsahují dílčí proměnné jako nenávisť vůči Západu a roli náboženství, nabývají také kladných hodnot. Největší odlišnosti se týkají proměnné "autonomy", která se stává útok od útoku méně důležitým aspektem. Výsledná definice, která vychází z analýzy tří teroristických útoků, tedy zní: ***Homegrown terorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou převážně muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu, proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.***

Abstract

The aim of this work is explanation of the concept of homegrown terrorism based on an analysis of selected terrorist attacks; and creates a definition for this completely new phenomenon. For the processing of the topic I chose a comparative case study method, which is applied to the exploration of three terrorist attacks (terrorist attacks in London 2005, attacks in editorial office of Charlie Hebdo in 2015 and terrorist attacks in Paris 2015). Basic investigated dependent variable is homegrown terrorism and the independent variables are concepts "belonging" and "autonomy". Variables that are connected to the concept of "belonging" include the origin of the attackers and links to the Western countries, the concept of "autonomy" is linked to the independence of the attackers to terrorist groups abroad and self-training of the attackers and finally motives of the attackers include the role of religion, the social situation of the attackers and hatred of invaders towards the West. The variables above are applied to each terrorist attack separately in the form of table data. Each dependent and independent variable may be positive or negative. According to this research, I found that each particular attack was different in certain characteristics from the previous one and therefore it is difficult to find a common definition of homegrown terrorism. It is evident, from the three terrorist attacks, that variable "belonging" takes with all these attacks and their attackers' positive values and motives of attackers that contain sub-variables such hatred towards the West and the role of religion, they have also acquire increasingly positive. The biggest differences relate to the variable "autonomy", which is becoming less important aspect. The definition, which emerged from an analysis of three terrorist attacks, is: *Homegrown terrorism is politically motivated violence perpetrated by assailants who are mostly Muslims and born or long-term resident in the contested state, against civilian targets in their native country in order to influence public opinion.*

Klíčová slova

Terorismus, Homegrown terorismus, Definice, Belonging, Autonomy, Teroristické útoky v Londýně 2005, Útoky na redakci Charlie Hebdo 2015, Teroristické útoky v Paříži 2015

Keywords

Terrorism, Homegrown Terrorism, Definition, Belonging, Autonomy, Terrorist attacks in London 2005, Attacks in editorial office of Charlie Hebdo in 2015, Terrorist attacks in Paris 2015

Rozsah práce

Počet znaků: 115 479

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Kamila Chlupáčová

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování mé vedoucí diplomové práce PhDr. Radaně Makariusové, PhD. za její cenné rady, připomínky a doporučení při psaní této diplomové práce.

Kamila Chlupáčová

Projekt diplomové práce

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDIÍ

PROJEKT DIPLOMOVÉ PRÁCE NA TÉMA:

HOMEGROWN TERRORISMUS

Autor: **Kamila Chlupáčová**

Obor a ročník: **Mezinárodní vztahy, 2. ročník navazujícího magisterského studia**

Akademický rok: **2014/2015**

Termín dokončení studia: **letní semestr 2016**

Vedoucí práce: **PhDr. Radana Makariusová, Ph.D.**

Souhlasím s vedením diplomové práce:

.....

1) Zvolení tématu a zdůvodnění výběru a významu zvoleného tématu

Dnešní svět čelí mnoha bezpečnostním hrozbám, ale jednou z nejnebezpečnějších bezpečnostních hrozeb v současné době je terorismus. Kořeny terorismu můžeme najít již v sebevražedných činech asasínů z Persie. Historicky můžeme rozlišit čtyři vlny terorismu: terorismus anarchický, terorismus národní, terorismus mezinárodní a v neposlední řadě terorismus globální. S globálním terorismem se svět poprvé setkal po útocích na Spojené státy americké v roce 2001. Tyto útoky znamenaly zlomový bod v konceptu terorismu. Terorismus je definován jako náhodné politicky motivované násilí vůči civilnímu obyvatelstvu, které bylo spácháno nestátními aktéry s cílem ovlivnit veřejné mínění. Tato diplomová práce se věnuje důkladné analýze novodobého termínu homegrown terorismus. Homegrown terorismus je zcela nový termín, který se poprvé objevil v roce 2005 po teroristických útocích v Londýně. Fenomén homegrown terorismus tedy můžeme zařadit jako podjev globálního terorismu. Tento fenomén je charakteristický tím, že útočníci vyrůstají v západních zemích nebo jsou druhou generací, která se narodila a žije v Evropě, Spojených státech amerických nebo Kanadě; tito útočníci pravděpodobně nejsou napojeni na žádné teroristické organizace v zahraničí a pravděpodobně také nemají žádné kontakty s teroristickými skupinami na Blízkém a Středním Východě. Manni Crone a Martin Harrow se věnují ve svém článku z roku 2011 homegrown terorismu v Západních zemích a rozlišují zde dva pojmy: “belonging“ a ”autonomy“. Tyto pojmy blíže definují fenomén homegrown terorismu. Termín “belonging“ znamená, že útočníci pochází ze Západních zemí, kde se chystají spáchat teroristický čin. Termín “autonomy“ znamená, že teroristé jsou pravděpodobně nezávislí na teroristických skupinách v cizině. Tato základní definice homegrown terorismu ukazuje, že je velice těžké tyto teroristické útoky předvídat. Jelikož homegrown terorismus byl zmíněn poprvé před 10 lety, je to zcela nový fenomén, který není dostatečně prozkoumán, a proto se mu věnuji ve své diplomové práci.

2) Cíle práce, formulace výzkumné otázky

V současné době existuje celá řada diskusí, která se věnuje definicím homegrown terorismu. Není tedy úplně jasné, jaké pojmy by definice měla obsahovat, a proto je úkolem této diplomové práce na základě analýzy vybraných teroristických útoků vysvětlit konceptu homegrown terorismu. Především zde analyzuji jednotlivé pojmy, které by měly být zahrnuty v této definici. Základní otázka diplomové práce tedy zní: Které aspekty můžeme zahrnout v definici homegrown terorismu? Jakou roli hrají pojmy “belonging“ a “autonomy“

v konceptu homegrown terorismu. Existuje v současné době definice, která zahrnuje všechny důležité aspekty a pojmy? Popřípadě se ve své práci věnuji pojmům, které chybí v současných definicích homegrown terorismu a měly by být zahrnuty. Odpověď na tyto otázky najdeme na základě komparace tří vybraných teroristických útoků po roce 2005, které spadají do kategorie homegrown terorismus. Zaměřím se především na útoky v Londýně, které proběhly v roce 2005; dále se věnuji Bostonským útokům z roku 2013 a v neposlední řadě rozebírám nedávné útoky na redakci Charlie Hebdo, které proběhly ve Francii v lednu 2015. Ve své práci se věnuji základním aspektům, které definují homegrown terorismus jako podjev globálního terorismu. Ve své práci se především zaměřuji na profily jednotlivých útočnicků a s tím související další výzkumné otázky, jako například: Jaké kroky vedou teroristy ke spáchání teroristického činu? Odkud pochází a jaké mají zázemí a o koho se jedná? Dále se věnuji jejich vztahu k Západu, popřípadě k západní kultuře (Jaké mají vazby na Západ?) V neposlední řadě se věnuji tomu, zda hraje nějakou roli jejich náboženské vyznání, převážně jsou totiž tito útočníci muslimové. Dále se zabývám nezávislostí teroristů na teroristických skupinách v zahraničí. S tím souvisí otázky: Kde a jak se útočníci vycvičili? Pomáhá jim někdo? Závěrem bych chtěla zhodnotit, čím se od sebe tyto tři teroristické útoky liší nebo naopak co mají společného (motivy útočnicků apod.) a na základě této poskytnuté analýzy se dopracovat a popřípadě stanovit základní definici fenoménu homegrown terorismu.

3) Předpokládaná metoda zpracování tématu

Pro zpracování tématu diplomové práce jsem si vybrala metodu komparativní případové studie. Ve své práci se zaměřuji na zcela nový fenomén homegrown terorismu a pomocí této metody zjišťuji, jak dalece je ovlivňována definice homegrown terorismu danými proměnnými. Tato diplomová práce by měla určit základní definici homegrown terorismu jako podjevu globálního terorismu. Na základě zkoumání třech vybraných teroristických útoků a jejich srovnávací analýzy se snažím určit hlavní definiční znaky, které by měly být zahrnuty v definici homegrown terorismu. Zvolila jsem si několik závislých a nezávislých proměnných, na které se koncentruji. Nejdůležitějšími proměnnými jsou pojmy “belonging“ a “autonomy“. Tyto dva pojmy jsou nejdůležitějšími znaky definice. Do těchto dvou pojmů můžeme zahrnout mnoho dalších proměnných. Nejprve bych zmínila motivy útočnicků (náboženské, nenávist vůči Západu apod.), původ útočnicků a vazby na západní státy. Tyto proměnné se váží na pojem “belonging“. Nezávislost na teroristických skupinách v zahraničí a v neposlední řadě výcvik útočnicků je spojen s pojmem “autonomy“. Pro svou práci jsem si vybrala tři teroristické útoky, pomocí srovnávací analýzy výše zmíněných proměnných bych

chtěla zjistit, zda se tyto útoky od sebe nějak liší, popřípadě jestli mají všechny útoky společné definiční znaky. Výše zmíněné proměnné aplikuji na teroristický útok v Londýně v roce 2005, dále na teroristický útok v Bostonu v roce 2013 a v neposlední řadě na teroristický útok na redakci Charlie Hebdo ve Francii v roce 2015. Výsledkem této diplomové práce je na základě komparace těchto tří útoků a výše zmíněných proměnných stanovení základní definice homegrown terorismu.

4) Předpokládaná osnova práce

Úvod

1. Terorismus

1.1. Definice terorismu

1.2. Historie terorismu

2. Homegrown terorismus

2.1. Definice Homegrown terorismu

2.2. Pojmy “Belonging“ a “Autonomy“

3. Útoky v Londýně 2005

3.1. Sled událostí

3.2. Profil útočníků

4. Útoky v Bostonu 2013

4.1. Sled událostí

4.2. Profil útočníků

5. Útoky na redakci Charlie Hebdo, Francie 2015

5.1. Sled událostí

5.2. Profil útočníků

Závěr

Seznam literatury

5) Seznam literatury a dalších zdrojů

"Boston bomber arrested: Tamerlan Tsarnaev was questioned by FBI in 2011". The Telegraph (London). April 20, 2013.

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/10008004/Boston-bomber-arrested-Tamerlan-Tsarnaev-was-questioned-by-FBI-in-2011.html>

Charlie Hebdo attackers: born, raised and radicalised in Paris.

<http://www.theguardian.com/world/2015/jan/12/-sp-charlie-hebdo-attackers-kids-france-radicalised-paris>

Complete coverage: Terror in Paris. <http://edition.cnn.com/specials/world/shooting-at-charlie-hebdo>

Crone, Manni – Harrow, Martin: Homegrown Terrorism in the West. *Terrorism and Political Violence*, 23:521–536, 2011

Hoffman, Bruce: The Myth of Grass-Roots Terrorism, *Foreign Affairs*, 87: 133–138, 2008

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1924021/Boston-Marathon-bombing-of-2013/323163/The-bombers>

Kirby, Aiden: The London Bombers as ‘Self-Starters’: A Case Study in Indigenous Radicalization and the Emergence of Autonomous Cliques, *Studies in Conflict & Terrorism*

30: 415, 2007

Lehr, Peter: The 7 July London Bombings: Islamic Extremism Strike Again, Real Instituto Elcano, ARI 99/2005, <http://www.realinstitutoelcano.org/analysis/786/Lehr786.pdf>

Levitz, Jennifer; Helliker, Kevin; Germano, Sara (April 16, 2013). "Two Explosions at Boston Marathon Finish Line". *The Wall Street Journal* (online ed.).

<http://www.wsj.com/articles/SB10001424127887323346304578424950102614148>

Makariusová, Radana: *Terorismus, globální terorismus a era al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013, 185 s.

MURRAY, Don. Analysis: France even more fractured after the Charlie Hebdo rampage. *CBC News*. <http://www.cbc.ca/news/world/france-even-more-fractured-after-the-charlie-hebdo-rampage-1.2893262>

Nesser, Petter: How Did Europe's Global Jihadis Obtain Training for Their Militant Causes?, *Terrorism and Political Violence*, 20: 234–256, 2008

Perlmutter, Dawn: Prelude to the Boston Bombings. *Middle East Quarterly*. Fall 2013, Vol. 20 Issue 4, p67-77. 11p

Powell, Larry, Hickson III, Mark, Amsbar, Jonathan: The Boston Marathon Bombing and the Rhetoric of Sacrifice. *North American Journal of Psychology*. Mar 2015, Vol. 17 Issue 1, p187-196. 10p.

Rasler, Karen – Thomson R. William: Looking for Waves of Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, 21:28–41, 2009

Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005, ordered by the House of Commons,

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228837/1087.pdf

Weinberg, L., Pedahzur, A, Hirsch-Hoefler, S.: The Challenges of Conceptualizing Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, Vol.16, No.4, 2004, pp.777–794

"What we know about the Boston bombing and its aftermath". CNN. April 19, 2013. Retrieved April 19, 2013. <http://edition.cnn.com/2013/04/18/us/boston-marathon-things-we-know>

Obsah

Úvod	15
1 Teoreticko-metodologické ukotvení práce.....	19
2 Terorismus	22
2.1 Vysvětlení pojmů.....	22
2.2 Definice terorismu	23
2.3 Vývoj terorismu směrem k homegrown terorismu.....	27
3 Homegrown terorismus.....	31
3.1 Definice Homegrown terorismu	33
3.2 Pojmy “Belonging“ a “Autonomy“	38
4 Útoky v Londýně 2005	40
4.1 Sled událostí	40
4.2 Profil útočníků	41
4.3 Příčiny a důsledky útoků (shrnutí).....	44
4.4 Souhrnná tabulka	45
5 Útoky na redakci Charlie Hebdo 2015.....	47
5.1 Sled událostí	47
5.2 Profil útočníků	49
5.3 Příčiny a důsledky útoků (shrnutí).....	52
5.4 Souhrnná tabulka	54
6 Útoky v Paříži 2015	56
6.1 Sled událostí	56
6.2 Profil útočníků	60
6.3 Příčiny a důsledky útoků (shrnutí).....	63
6.4 Souhrnná tabulka	64
Závěr.....	66
Summary	70
Seznam pramenů a literatury.....	72

Úvod

Dnešní svět čelí mnoha bezpečnostním hrozbám, ale jednou z nejnebezpečnějších bezpečnostních hrozeb v současné době je terorismus. Kořeny terorismu můžeme najít již v sebevražedných činech asasínů z Persie, ale plně propuká terorismus až ve 20. století. Historicky můžeme rozlišit čtyři vlny terorismu: terorismus anarchický, terorismus národní, terorismus mezinárodní a v neposlední řadě terorismus globální. S globálním terorismem se svět poprvé setkal po útocích na Spojené státy americké v roce 2001. Tyto útoky znamenaly zlomový bod v konceptu terorismu. Tato diplomová práce se věnuje důkladné analýze novodobého termínu homegrown terorismus. Homegrown terorismus je zcela nový termín, který se poprvé objevil v roce 2005 po teroristických útocích v Londýně. Fenomén homegrown terorismu můžeme tedy zařadit jako podjev globálního terorismu. Tento fenomén je charakteristický tím, že útočníci vyrůstají v západních zemích, nebo jsou druhou a třetí generací, která se narodila a žije v Evropě, Spojených státech amerických nebo Kanadě; tito útočníci pravděpodobně také nemají žádné kontakty s teroristickými skupinami na Blízkém a Středním východě. Manni Crone a Martin Harrow se věnují ve svém článku z roku 2011 homegrown terorismu v Západních zemích a rozlišují zde dva klíčové pojmy: “belonging“ a “autonomy“. Tyto dva pojmy blíže definují fenomén homegrown terorismu. Termín “belonging“ znamená, že útočníci pocházejí ze Západních zemí, kde dochází k jejich radikalizaci a později ke spáchání teroristického činu. Termín “autonomy“ znamená, že teroristé jsou ve větší či menší míře nezávislí na teroristických skupinách v zahraničí. Tato základní definice homegrown terorismu ukazuje, že je velice těžké tyto teroristické útoky předvídat. Jelikož homegrown terorismus byl poprvé zmíněn před 11 lety, je to zcela nový fenomén, který není dostatečně prozkoumán, a proto se mu věnuji ve své diplomové práci. Jelikož se frekvence těchto útoků v Evropě pořád zvyšuje, je a bude toto téma stále aktuální.

V současné době existuje celá řada diskusí, která se věnuje definicím homegrown terorismu, ale neexistuje úplná shoda na pojmech, které by měla definice obsahovat, a proto je úkolem této diplomové práce na základě analýzy vybraných teroristických útoků vysvětlit konceptu homegrown terorismu. Především v této práci analyzuji jednotlivé pojmy, které by měly být zahrnuty v této definici. Základní otázka diplomové práce tedy zní: Které aspekty můžeme zahrnout v definici homegrown terorismu? Jakou roli hrají pojmy “belonging“ a “autonomy“ v konceptu homegrown terorismu? Existuje v současné době definice, která zahrnuje všechny důležité aspekty a pojmy? A dále se ve své práci věnuji pojmům, které chybí v současných

definicích homegrown terorismu a měly by být zahrnuty. Odpověď na tyto otázky najdeme na základě komparace tří vybraných teroristických útoků po roce 2005, které spadají do kategorie homegrown terorismus. Zaměřím se především na útoky v Londýně, které proběhly v roce 2005, dále rozebírám teroristický útok na redakci Charlie Hebdo v roce 2015 a v neposlední řadě se zabývám teroristickými útoky, které proběhly na podzim 2015 v Paříži. Ve své práci se věnuji dvěma základním pojmům (belonging a autonomy), které definují homegrown terorismus jako podjev globálního terorismu. Nejprve se u každého z útoků věnuji sledu událostí a poté se v diplomové práci zaměřuji především na profily jednotlivých útočníků a s tím související další výzkumné otázky jako například: Jaké kroky vedou teroristy ke spáchání teroristického činu? Odkud pocházejí a jaké mají zázemí a o koho se jedná? Dále se věnuji jejich vztahu k Západu, popřípadě k západní kultuře (Jaké mají vazby na Západ?). V neposlední řadě se věnuji tomu, zda hraje nějakou roli jejich náboženské vyznání, převážně jsou totiž tito útočníci muslimové. Dále se zabývám nezávislostí teroristů na teroristických skupinách v zahraničí. S tím souvisejí otázky: Kde a jak se útočníci vycvičili? Pomáhá jim někdo? Závěrem bych chtěla zhodnotit, čím se od sebe tyto tři teroristické útoky liší nebo naopak co mají společného (motivy útočníků, apod.) a na základě této poskytnuté analýzy se dopracovat a popřípadě stanovit základní definici fenoménu homegrown terorismu.

Pro zpracování tématu diplomové práce jsem si vybrala metodu komparativní případové studie, jejíž podstatou je zkoumání dvou nebo více případů a zároveň provádění jejich srovnávací analýzy. Ve své práci se zaměřuji na zcela nový fenomén homegrown terorismu a pomocí této metody zjišťuji, jak dalece je ovlivňována definice homegrown terorismu danými proměnnými. Tato diplomová práce má za cíl určit základní definici homegrown terorismu jako podjevu globálního terorismu. Podrobněji se metodologii diplomové práce věnuje první kapitola.

Tato diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola se zabývá metodologií diplomové práce, kde se věnuji cílům práce, specifikaci proměnných, výběru případů a operacionalizaci vybraných závislých a nezávislých proměnných. Druhá kapitola se zabývá konceptem terorismu obecně, věnuje se historii terorismu a uvádí příklady definic terorismu a důvody, proč je obtížné definovat tento jev. Třetí kapitola se věnuje zcela novému fenoménu homegrown terorismus, který se poprvé objevil před 11 lety po teroristických útocích v Londýně. Tato kapitola vysvětluje tento jev a taktéž uvádí různé druhy definic. Další tři kapitoly se podrobně věnují teroristickým útokům, které proběhly v letech 2005 a 2015 v Londýně a Paříži. V těchto kapitolách podrobně popisují sled událostí, profil útočníků,

zmiňuji příčiny a důsledky útoků a v poslední kapitole uvádím tabulku se všemi proměnnými vztahující se k určitému útoku, jejímž výsledkem je definice homegrown terorismu vztahující se k určitému útoku.

V této části úvodu bych se chtěla věnovat zhodnocení dostupné literatury k tématu. V první kapitole se věnuji metodologii, v této problematice mi velice pomohla kniha od P. Druláka s názvem *Jak zkoumat politiku*. Ve druhé kapitole čerpám zejména z pěti důležitých zdrojů. Prvním je článek s názvem *The Challenges of Conceptualizing Terrorism* od autorů L. Weinberga, A. Pedahzura a S. Hirsch-Hoeflera; druhým zdrojem je kniha od Radany Makariusové s názvem *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*; třetím zdrojem je studie, kterou napsal David Rapoport a jejíž název je *The four waves of modern terrorism*. D. Rapoport zde rozebírá čtyři historické vlny moderního terorismu. Dalším zdrojem je kniha od Jana Eichlera s názvem *Terorismus a války v době globalizace*, která se ve 4. kapitole zabývá mezinárodním terorismem. A v neposlední řadě jsem čerpala z článku od Richarda Berkebile s názvem *What Is Domestic Terrorism? A Method for Classifying Events From the Global Terrorism Database*, ve kterém definuje 7 kritérií, podle kterých lze určit, zda se jedná o terorismus či nikoliv. Článek se dále zabývá rozlišením mezi nadnárodním terorismem a "domácím" (homegrown) terorismem, čehož jsem využila ve třetí kapitole. Ve třetí kapitole čerpám zejména ze tří zdrojů. Nejdůležitější je článek s názvem *Homegrown Terrorism in the West* od autorů M. Crone a M. Harrow z roku 2011. Tito autoři se věnují fenoménu homegrown terorismu a jeho definici. Dále jsem čerpala z článku od Petera Nesslerera s názvem *How Did Europe's Global Jihadis Obtain Training for Their Militant Causes?*, kde rozebírá první a druhou generaci teroristických sítí v Evropě. Dalším významným zdrojem je článek od Thomase Prechta s názvem *Home grown terrorism and Islamist radicalisation in Europe: from conversion to terrorism*, kde se věnuje vývoji hrozby terorismu z podoby vnější do podoby vnitřní hrozby. Dále se věnuje zejména procesu radikalizace potencionálních útočnicků a jejich motivům, které je donutí ke spáchání teroristických činů. Ve čtvrté kapitole jsem získala informace ze tří významných zdrojů; prvním je oficiální zpráva o útocích vydaná dolní sněmovnou Velké Británie, která popisuje dopodrobna původ útočnicků, průběh útoků, motivy útočnicků apod. Dalším zdrojem je článek od A. Kirbyho, který se věnuje taktéž původu teroristů, ale zejména jejich nezávislosti na jiných teroristických skupinách v zahraničí. Článek nese název: *The London Bombers as "Self-Starters": A Case Study in Indigenous Radicalization and the Emergence of Autonomous Cliques*. Článek od Petera Lehera: *The 7 July London Bombings: Islamic Extremism Strikes Again* se věnuje shrnutí těchto bombových

útoků a jejich důsledkům. Pátá kapitola věnovaná útokům na redakci Charlie Hebdo čerpá z internetových článků. Nejdůležitějším zdrojem byl deník The New York Times, který se v článku *From Scared Amateur to Paris Slaughterer* od R. Callimachiho a J. Yardleyho věnoval průběhu útoků a původu útočníků. Další článek od A. Higginse a D. Bilefskyho s názvem *French gunmen die in raids* se věnuje dopadení a smrti obou útočníků. V šesté kapitole čerpám pouze z internetových zdrojů, zejména z článků v novinách, jelikož se útoky v Paříži staly nedávno, nejsou k dispozici monografie a odborné články. Nejvíce nápomocné mi byly články z BBC, CNN a The New York Times. Závěrem bych chtěla konstatovat, že o tématu terorismus a homegrown terorismus bylo napsáno mnoho knih a odborných článků. Na druhé straně bylo obtížné sehnat kvalitní zdroje informující o obou pařížských útocích. Tyto útoky se staly poměrně nedávno, tudíž jsem získala informace převážně z internetových článků, které se věnují tomuto tématu.

1 Teoreticko-metodologické ukotvení práce

Pro zpracování tématu diplomové práce jsem si vybrala metodu komparativní případové studie, jejíž podstatou je zkoumání dvou nebo více případů, a zároveň tato metoda provádí jejich srovnávací analýzu. Ve své práci se zaměřuji na zcela nový fenomén homegrown terorismu a pomocí této metody zjišťuji, jak dalece je ovlivňována definice homegrown terorismu danými proměnnými. Tento metodologický přístup byl hojně využíván ke zkoumání určitých jevů v politických a sociálních vědách. V 60. letech 20. století se komparativní případová studie stává samostatnou metodologií a zároveň je jednou z hlavních kvalitativních metod politologie a mezinárodních vztahů.¹

Cíle

V současné době existuje celá řada diskusí, která se věnuje definicím homegrown terorismu, ale neexistuje úplná shoda na pojmech, které by měla definice obsahovat, a proto je úkolem této diplomové práce na základě analýzy vybraných teroristických útoků vysvětlit konceptu homegrown terorismu. Komparativní případová studie je v tomto případě využita pro makrokauzální analýzu, která zkoumá závislost mezi zvolenými proměnnými napříč vybranými případy a vytváří novou teorii a zároveň prostřednictvím vybraných případů vytváří také teoretické vysvětlení jevu homegrown terorismu. Komparativní případová studie pomocí zkoumání tří vybraných teroristických útoků (Londýn 2005, Charlie Hebdo 2015, Paříž 2015) a jejich srovnávací analýzy stanoví hlavní definiční znaky definice. Základní výzkumná otázka diplomové práce tedy zní: Které aspekty můžeme zahrnout v definici homegrown terorismu? S tím souvisejí další otázky: Jakou roli hrají pojmy “belonging“ a “autonomy“ v konceptu homegrown terorismu? Existuje v současné době definice, která zahrnuje všechny důležité aspekty a pojmy? Jaké pojmy chybí? Výsledkem této diplomové práce je vytvoření definice pro zcela nový fenomén homegrown terorismu, která zároveň přinese odpověď na tyto základní otázky.

Specifikace proměnných

Zvolila jsem si několik závislých a nezávislých proměnných, na které se koncentruji. V této souvislosti je důležité klást důraz na úspornost a šetrnost ve výběru nezávislých proměnných,

¹ DRULÁK, Petr a kol. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. s. 62

jelikož by mohlo dojít k problému „hodně proměnných, málo případů.“² Homegrown terorismus je zcela specifickou formou terorismu, jelikož útočníci mají převážně velmi silné vazby na země, kde vykonají teroristický čin (“belonging“), a zároveň jsou v menší či větší míře nezávislí na teroristických skupinách v zahraničí (“autonomy“). Základní závislou proměnnou v této práci je homegrown terorismus a komplexními nezávislými proměnnými jsou výše zmíněné pojmy “belonging“ (sounáležitost) a “autonomy“ (nezávislost). Tyto dva pojmy jsou nejdůležitějšími znaky definice, jelikož specifikují pojem homegrown terorismus a odlišují ho od globálního terorismu. Do těchto dvou pojmů můžeme zahrnout mnoho dalších dílčích nezávislých proměnných, které jsou taktéž velmi důležité a které charakterizují homegrown terorismus. Nejprve bych zmínila motivy útočníků, do kterých jsem zařadila roli náboženství; nenávisť útočníků vůči Západu z důvodu vedení válek na Blízkém Východě; sociální situaci útočníků. Proměnné, které se váží na pojem “belonging“, zahrnují původ útočníků a vazby na západní státy. Poslední skupinou proměnných, které se váží na pojem “autonomy“, jsou nezávislost na teroristických skupinách v zahraničí a v neposlední řadě výcvik útočníků. Pomocí srovnávací analýzy výše zmíněných proměnných zjišťuji, zda se tyto útoky od sebe nějak liší, popřípadě jestli mají všechny útoky společné definiční znaky. Výše zmíněné proměnné aplikuji na teroristický útok v Londýně v roce 2005 a dále na teroristický útok na redakci Charlie Hebdo v lednu 2015 a na teroristické útoky v Paříži v listopadu 2015.

Výběr případů

Pro svou práci jsem si vybrala tři srovnatelné teroristické útoky, které nejdůležitěji přispěly ke vzniku fenoménu homegrown terorismu. Při výběru případů jsem se soustředila pouze na region západní Evropy, který je nám geograficky nejbližší, a důsledky těchto útoků přímo ovlivňují bezpečnostní situaci v celé EU a samozřejmě i v České republice. První teroristický útok, který se odehrál v Londýně v roce 2005 a při kterém zemřelo 56 lidí, zásadně změnil pohled na terorismus. Od této doby se objevuje zcela nový pojem homegrown terorismus, jelikož se odlišoval v mnoha faktorech od dosud známého globálního terorismu. Druhý vybraný teroristický útok byl spáchán v lednu 2015 v Paříži na redakci Charlie Hebdo. Při tomto útoku zemřelo 17 lidí a taktéž spadá do kategorie homegrown terorismus. V neposlední řadě jsem zahrнула do výběru případů útok, který se odehrál v listopadu 2015 opět v Paříži a který ovlivnil bezpečnostní situaci na kontinentě. Tyto útoky jsou považovány za nejhorší

² DRULÁK, Petr a kol. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. s. 68

útoky posledních 11 let, jelikož při nich zemřelo 130 lidí. Ve druhé polovině března (22. března 2016) došlo k dalším teroristickým útokům v západní Evropě. Teroristé spáchali útoky v Bruselu a zemřelo při nich 34 lidí. Tyto útoky měly spojitost s pařížskými útoky z listopadu 2015. V této diplomové práci se budu věnovat pouze prvním třem útokům. Z výše zmíněných důvodů jsem se rozhodla pro výběr těchto tří významných útoků z hlediska homegrown terorismu.

Operacionalizace proměnných a výběr dat

Výše zmíněné proměnné jsou aplikovány na každý teroristický útok samostatně ve formě dat v tabulce. Každá závislá i nezávislá proměnná může nabývat dvou možných hodnot. Jsou to tedy binární proměnné, které v každém vybraném případě buď existují (pak mají kladnou hodnotu), nebo neexistují (v tomto případě mají zápornou hodnotu). Z posbíraných dat v tabulce pak lze vygenerovat, zda se jedná o homegrown terorismus či nikoliv. Pokud se potvrdí, že se jedná o homegrown terorismus, lze podle dostupných dat vytvořit definici pro homegrown terorismus, která se váže ke konkrétnímu útoku. Každá tabulka obsahuje jména útočníků a všechny nezávislé proměnné (data), které jak již bylo zmíněno výše, nabývají buď kladných, nebo záporných hodnot u proměnných jednotlivých útočníků.

2 Terorismus

Jak již bylo zmíněno v úvodu, dnešní svět čelí mnoha bezpečnostním hrozbám, ale v posledních dvou dekádách se ukazuje, že nejnebezpečnější hrozbou pro celý svět je terorismus. Během posledních dvou desetiletí proběhlo ve světě mnoho teroristických útoků, které ovlivnily mezinárodně-politickou situaci ve světě a především vztahy mezi státy anebo byly příčinou některých válečných konfliktů. Největším a bohužel nejúspěšnějším teroristickým činem byly útoky z 11. září 2001, které proběhly ve Spojených státech amerických. Tyto útoky byly zlomovým bodem v historii terorismu a měly dopad na bezpečnostní situaci po celém světě.

2.1 Vysvětlení pojmů

Pro upřesnění se tato kapitola věnuje vysvětlení třech pojmů, mezi něž patří *teror*, *guerilla* a *organizovaný zločin*, a které bývají zaměňovány s pojmem terorismus. Tyto pojmy je důležité od sebe rozlišovat. „*Teror* (v rámci oboru mezinárodních vztahů) je páchán aktérem, jenž je v daný moment a situaci autoritou.“³ Tímto aktérem se myslí stát nebo vládnoucí skupina, která uplatňuje teror vůči populaci státu nebo diskriminované menšině s cílem šíření strachu. Příkladem by mohl být Stalinův teror v Sovětském svazu.⁴ Pojem *guerilla* znamená v překladu „malá válka“. Partyzáni bojují na území, které dobře znají, a neútočí na civilní obyvatelstvo. Podpora ze strany civilního obyvatelstva je pro ně velice důležitá a guerilla útočí především na vojenské složky. V těchto charakteristikách se zásadně liší od terorismu. V neposlední řadě bych chtěla zmínit pojem *organizovaný zločin*. Největším rozdílem je motivace těchto skupin. Zatímco skupina organizovaného zločinu je motivována ziskem, pro terorismus je nejdůležitější politický motiv.⁵ Všechny tyto pojmy se podstatně liší od terorismu v několika aspektech: motivace skupiny (zisk, politický motiv), cíle aktérů (vojenské, civilní), aplikace násilí jednotlivců vůči státu, aplikace násilí státního aktéra vůči vlastnímu obyvatelstvu, a proto je velice důležité od sebe tyto pojmy důkladně rozlišovat.

³ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, Globální terorismus a éra al-Káidy*. 1. Vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013, s. 13

⁴ MAKARIUSOVÁ, R., s. 14

⁵ Tamtéž, s. 23-26

2.2 Definice terorismu

Ve světě existuje celá řada diskusí jak mezi vědci na státní úrovni, tak na poli mezinárodních organizací o tom, jak můžeme definovat terorismus. Bohužel dosud neexistuje jednotná definice, na které by se státy nebo mezinárodní organizace shodly. Proto bych se v této kapitole chtěla zmínit o několika možných definicích. Dříve než ale zmíním několik různých definic, chtěla bych se věnovat charakteristikám terorismu.

Základním rozdílem mezi válkou a terorismem je složení hlavních aktérů. V případě války jsou jimi státy, koalice a v případě terorismu se stát stává napadeným a vydíraným objektem. Cílem teroristů je vytvořit atmosféru strachu, destabilizovat stát a jeho autority, vynutit si změnu vnitřní nebo zahraniční politiky a zejména přilákat na sebe pozornost. Teroristické skupiny napadají svého protivníka nečekaně a zákeřně s cílem způsobit mu co největší ztráty. Teroristé nevyužívají nákladné a sofistikované systémy jako jsou mezikontinentální rakety, tanky či letadlové lodě, ale přesto dosahují velmi ničivých účinků s ohromnými psychologickými dopady. Hlavními nástroji jsou vraždy, únosy letadel, braní rukojmí a vydírání.⁶ Jak již bylo zmíněno výše, hlavním cílem teroristů je vytvořit atmosféru strachu, aby poté dosáhli svých požadavků. Bill Clinton napsal: „*teroristé nás chtějí zastrašovat, chtějí dosáhnout toho, abychom měli strach se ráno probudit, abychom měli strach z budoucnosti, abychom měli strach ze sebe navzájem.*“⁷ V knize od Jana Eichlera se můžeme dočíst, že terorismus má čtyři hlavní složky: odesílatele poselství (transmitter), kterým je terorista; terč úderů (target), jímž jsou mrtví a ranění lidé; poselství (message), které je vždy určeno těm nejvyšším politickým činitelům; reakci zastrašovaného (feed-back), jež je výsledkem politického rozhodování po teroristických útocích.⁸

Každý stát, mezinárodní organizace či jiný aktér mezinárodních vztahů používají svoji vlastní definici terorismu. Ministerstvo vnitra České republiky definuje teroristický útok v trestním zákoně v paragrafu 311 z roku 2009.⁹ Ve stručnosti lze terorismus definovat jako „*užití násilí nebo hrozba násilím za účelem vyvolání pocitu strachu ve společnosti, s cílem dosažení určitých, zpravidla politicky motivovaných cílů.*“¹⁰

⁶ EICHLER, J. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. s. 142 - 145

⁷ EICHLER, J., s. 145

⁸ Tamtéž, s. 146

⁹ Definice pojmu terorismus. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2016-01-19]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

¹⁰ TERORISMUS. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2016-01-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-kontaktni-bod-pro-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Ministerstvo zahraničí Spojených států amerických definovalo ve svém dokumentu z roku 1983 terorismus jako „*politicky motivované násilí vykonané proti nevojenským cílům subnacionálními skupinami nebo utajovanými aktéry, a to obvykle za účelem ovlivnění veřejnosti*“.¹¹ Tato definice zahrnuje tři důležitá kritéria, která jsou typická pro vymezení terorismu. Za první, terorismus je vždy politicky motivovaný čin; za druhé, je vždy namířen proti civilnímu obyvatelstvu a za třetí, je spáchán subnacionálními skupinami nebo utajovanými aktéry.¹²

Ministerstvo obrany Spojených států amerických definuje terorismus jako: „*Neoprávněné používání násilí nebo hrozba násilím, která je často motivována nábožensky, politicky nebo jiným ideologickým přesvědčením, a která má za cíl zasít strach a donutit vlády a společnosti k jednání ve snaze dosáhnout politických cílů*.“¹³

Podle rezoluce č. 1566 Rady bezpečnosti OSN byl terorismus charakterizován jako jev, který „*zasévá strach mezi obyvatelstvem ... zastrášeje obyvatelstvo a na vládách nebo mezinárodních organizacích si vynucuje, aby přijímaly určitá opatření, nebo aby je naopak nepřijímaly*“.¹⁴ A dále uvedla, že terorismem je „*každý kriminální akt spáchaný se záměrem způsobit smrt nebo vážná zranění s cílem vyvolat v zasažené společnosti pocit strachu, zastrášovat obyvatelstvo ... a nutit vlády nebo mezinárodní organizace k nějakým opatřením, nebo je naopak od některých opatření či činů odrazovat*.“¹⁴

Jak již bylo zmíněno výše, je velice těžké shodnout se na společné definici terorismu. Níže vysvětlím, proč je to tak obtížné a zmíním se o několika člancích a diskusích ohledně vytváření definic terorismu. Walter Laqueur argumentuje tím, že terorismus se objevil v tolika různých formách a za tolika různých okolností, že je nemožné vytvořit komplexní definici.¹⁵ Pokud chceme vytvořit definici terorismu, je potřeba zohlednit mnoho faktorů jako například: kde terorismus začíná a kde končí, popřípadě kde začínají ostatní formy politického násilí; dále je důležitá fyzická či sociální vzdálenost mezi aktem a pozorovatelem. Colliert a Mahon

¹¹ RUBY, L. Charles. The Definition of Terrorism. *Analyses of Social Issues and Public Policy* [online]. 2002, 2(1), 9-14 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/detail/detail?vid=2&sid=a76f3c5d-d8c3-4044-9139-3be50831e8b2%40sessionmgr120&hid=106&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCxlcmwmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVob3N0LWxpdmU%3d#AN=10454687&db=a9h>, s. 10

¹² RUBY, L. Ch., s. 10-11

¹³ Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms. *Joint Publication 1-02 Department* [online]. 2016, 1-482 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf, s. 241

¹⁴ EICHLER, J., s. 167

¹⁵ WEINBERG, Leonard, Ami PEDAHZUR a Sivan HIRSCH-HOEFLE. The Challenges of Conceptualizing Terrorism. *Terrorism and Political Violence*. 2004, 16(4), s. 777

tvrdí, že problém je v tom, že se objevují stále nové případy, které se mohou teritoriálně rozšířit a odlišit tak, že původní definice pro ně nebude vhodná.¹⁶

Alex Schmid vytvořil definici podle reakcí vědců, kteří odpověděli na jeho dotazník. Jeho definice odráží 16 prvků, které si stanovil.¹⁷ „*Terorismus je úzkostí inspirovaný způsob opakovaných násilných akcí, způsobených tajně jednotlivci, skupinami, státními aktéry z osobních, kriminálních nebo politických důvodů, přičemž v kontaktu s vraždou, přímé cíle násilí nejsou hlavní cíle. Bezprostřední lidské oběti násilí jsou obvykle vybíráni náhodně (příležitostné cíle) nebo selektivně (reprezentativní nebo symbolické cíle) z cílové populace. Hrozba a násilí jsou základními komunikačními procesy mezi teroristickými organizacemi, oběťmi a hlavními cíli a jsou převedeny do toho, že jsou cílem teroru, cílem požadavků, terčem pozornosti v závislosti na tom zda se domáhají zastrahování, nátlaku nebo propagandy.*“¹⁸

Podle Thomase Prechta také neexistuje shoda v definici terorismu, nicméně klíčovým prvkem je úmyslné využívání strachu násilím vůči civilistům s cílem ovlivnit společnost, společenský řád nebo politický rozhodovací proces. Terorismus se podle Prechta liší od jiných forem násilného extremismu mírou násilí, která je používána.¹⁹

Terorismus je charakterizován také takto: „*Terorismus je politické násilí skupin, které provádějí násilné útoky proti civilnímu obyvatelstvu s cílem ovlivnění politického procesu prostřednictvím násilné kampaně.*“²⁰ Tato definice ukazuje, že terorismus zahrnuje čtyři úrovně zapojení se. Za první, existence skupin, které podporují ideologii terorismu a rovněž vykonání teroristického činu z politických důvodů. Druhou úrovní jsou jednotlivci, kteří se zapojí do těchto skupin a vyznávají stejnou ideologii a cíle těchto skupin. Za třetí je to ideologie této skupiny, která podporuje a ospravedlňuje násilné činy, které mají v úmyslu

¹⁶ WEINBERG, Leonard, Ami PEDAHZUR a Sivan HIRSCH-HOEFLE., s. 778-779

¹⁷ Tamtéž, s. 780

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ PRECHT, Tomas. Home Grown Terrorism and Islamist Radicalisation in Europe: from Conversion to Terrorism. *Research report funded by the Danish Ministry of Justice* [online]. Copenhagen: Danish Ministry of Justice, 2007, 1-98 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/2011/2007/Home_grown_terrorism_and_Islamist_radicalisation_in_Europe_-_an_assessment_of_influencing_factors_2_.pdf s. 16

²⁰ PICK, Thomas. M., Anne SPECKHARD a Beatrice JACUCH. *Home-grown terrorism: understanding and addressing the root causes of radicalisation among groups with an immigrant heritage in Europe*. Amsterdam: IOS Press, c2009. NATO security through science series, s. 144

spáchat. Poslední úrovní je podpora této skupiny společností, což napomáhá k vedení kampaně podporující teror.²¹

V neposlední řadě bych chtěla zmínit velice výstižnou definici terorismu, která je obsažena v knize od Radany Makariusové: „*Terorismus je úmyslné, politicky motivované použití násilí proti civilním cílům (i vojenským), jehož se dopustí nestátní (nebo utajovaní) aktéři zpravidla s cílem ovlivnit mínění veřejnosti.*“²²

Můžeme rozlišovat mezi třemi podobami terorismu. První z nich je demonstrativní terorismus. Cílem je přilákání pozornosti veřejnosti prostřednictvím únosů letadel; výbuchů, na které se dopředu upozorní; braní rukojmích. Druhou podobou je destruktivní terorismus, který se vyznačuje tím, že teroristické skupiny zabíjejí vysoké představitele společenských kruhů. V neposlední řadě je sebevražedný terorismus, který je nejagresivnější podobou terorismu a cílem je usmrtit co nejvíce nevinných lidí. Tato podoba je v současné době nejrozšířenější.²³ Samotný pojem terorismus bývá někdy úmyslně zaměňován samotnými teroristickými organizacemi za pojem „bojovník za svobodu“. Raději dávají přednost tomuto názvu, jelikož pojem terorista má poněkud negativní význam.²⁴

Závěrem bych chtěla zmínit 7 základních kritérií, podle kterých se dá určit, zda se jedná o terorismus či nikoliv, popřípadě zda se jedná konkrétně o homegrown terorismus. Následující kritéria vystihují základní prvky definice terorismu. První kritérium zahrnuje skutečnost, že pachatel musí být nestátním aktérem, za druhé jsou jeho cílem nevojenské složky, za třetí musí ovlivnit publikum ve větší míře, než jen aktuálním počtem obětí. Čtvrtým kritériem je podmínka, že útoky byly spáchány s náboženským, politickým, ekonomickým či sociálním cílem. Tato čtyři kritéria se považují za obecná kritéria, podle kterých se dá určit, zda se jedná o terorismus či nikoliv. Další tři kritéria se zaměřují na rozlišení mezi nadnárodním terorismem a homegrown terorismem. Všechna tři kritéria se váží na otázku státní příslušnosti pachatele, místa vykonání útoku (území státu, na kterém se narodil nebo vyrůstal) a v neposlední řadě spáchání činu proti vlastním obyvatelům (spoluobčanům). Graf níže ukazuje proces výběru kritérií, které vedou směrem k terorismu.²⁵

²¹ PICK, Thomas. M., Anne SPECKHARD a Beatrice JACUCH, s. 144

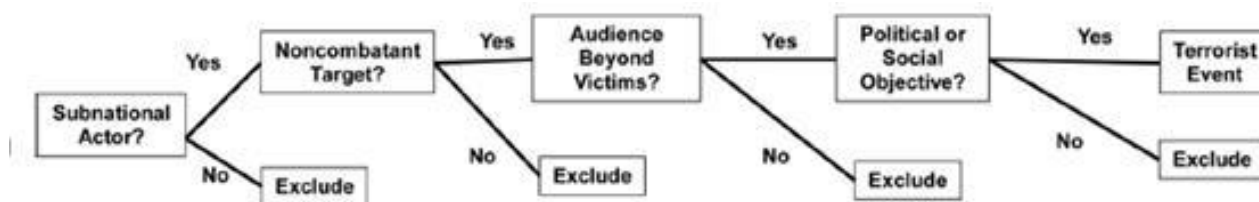
²² MAKARIUSOVÁ, R. s. 16

²³ EICHLER, J., s. 155 - 156

²⁴ WEINBERG, Leonard, Ami PEDAHZUR a Sivan HIRSCH-HOEFLER, s. 778

²⁵ BERKEBILE, Richard E. What Is Domestic Terrorism: A Method for Classifying Events From the Global Terrorism Database. *Terrorism and Political Violence* [online]. 2015, 27(1), 1-26 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/09546553.2014.985378>, s. 15

Graf č. 1: Rozlišení terorismu od jiných událostí

Zdroj: *Terrorism and Political Violence*²⁶

2.3 Vývoj terorismu směrem k homegrown terorismu

V této kapitole bych se chtěla věnovat zejména historii moderního terorismu. Následující odstavec představuje čtyři vývojové vlny moderního terorismu. První vývojová vlna se datuje od 2. poloviny 19. století a končí v průběhu 1. světové války a charakterizuje ji národní terorismus spočívající v anarchismu. Počátek druhé vývojové vlny se datuje na přelomu 19. a 20. století a trvá až do současnosti. Jedná se o tzv. národní terorismus neanarchistický. Tento terorismus se nazývá národní, jelikož teroristické skupiny vzniklé na území určitého státu uplatňují politické motivy na území tohoto státu. Třetí vývojová vlna se nazývá mezinárodním terorismem a trvá od 60. let 20. století až do současnosti. Tyto teroristické skupiny páchají teroristické činy na území ostatních států, zejména na Blízkém východě a můžeme sem zařadit Fatah, Hamás či Hizballáh. Čtvrtá vývojová vlna se datuje od útoků z 11. září 2001 a nazýváme ji globálním terorismem.²⁷

Tento odstavec se věnuje jednotlivým vývojovým vlnám podrobněji. Podle Davida Rapoporty se moderní terorismus objevuje v 80. letech 19. století v Rusku a během deseti let se rozšiřuje na Balkán, do západní Evropy a Asie. Koncept takzvaných vývojových vln terorismu je velice důležitý. Vlna představuje určitý cyklus aktivit v daném časovém období. Důležitým rysem je mezinárodní charakter a existence podobných aktivit, které se přihodí v několika státech a které jsou hnané společnou převládající energií, která utváří charakter zapojených skupin a jejich vzájemný vztah. Každá vlna je ovlivněna jinou energií (anarchistická vlna, antikoloniální vlna, levicově orientovaná vlna a v neposlední řadě náboženská vlna).²⁸ Důvody, které vedly ke vzniku první vlny, jsou přeměna komunikačních prostředků a dopravního systému; vynálezy jako telegraf; denní noviny a rozšíření železnice. Tyto důvody přispěly k tomu, že anarchisté v Rusku dokázali ovlivňovat skupiny lidí v mnoha státech a

²⁶ BERKEBILE, Richard E., s. 15

²⁷ MAKARIUSOVÁ, R., s. 37-52

²⁸ CRONIN, Audrey Kurth a James M. LUDÉS. *Attacking terrorism: elements of a grand strategy*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, c2004, s.47-48

system železnic napomohl k šíření těchto myšlenek. Čas a prostor začaly hrát menší a menší roli. Druhým významným důvodem bylo přispění ruských spisovatelů k vytvoření doktríny nebo tzv. strategie teroru. Významným rozdílem mezi první a poslední vlnou je role žen; pro ruské anarchisty znamenaly ženy nevyčísitelnou hodnotu a přínos, zatímco ve čtvrté vlně je role ženy vyloučena (s výjimkou Srí Lanky). Hlavním cílem každé vlny je revoluce, ale revoluce může být chápána mnoha různými způsoby.²⁹

V 90. letech 19. století dochází v první vlně ke „zlatému věku atentátů“, kdy je mnoho premiérů, prezidentů a monarchů zavražděno. Prezident Spojených států amerických Theodore Roosevelt prohlásil, že anarchie je zločin proti lidské rase, a celé lidstvo by se mělo spojit proti protiprávním zločinům anarchistů a všechny civilizované mocnosti by měly toto deklarovat ve smlouvách. Nicméně tento pokus boje proti terorismu selhal a vyústil v první světovou válku.³⁰

Druhá vlna terorismu je podle D. Rapoporta vyvolaná Versailleskou mírovou smlouvou, která uzavírá první světovou válku. V této smlouvě stojí, že národy mají právo na sebeurčení, což vede k rozpadu několika říší v Evropě. Terorismus je klíčovou složkou v procesu vzniku nových států, jako je například Irsko, Izrael, Kypr a Alžírsko. Po druhé světové válce se znovu uplatňuje princip sebeurčení národů a vítězové se vzdávají svých zámořských teritorií a nereagují na teroristické útoky, které probíhají v Indii, Pákistánu, Barmě, Tunisku, Egyptě, Maroku, Ghaně a Nigérii. Organizace ve druhé vlně zjistily, že potřebují jiné názvosloví k sebe prezentaci, jelikož termín terorismus byl spojován s velmi negativním obsahem. Mnoho antikoloniálních teroristů bylo později nazýváno „bojovníky za svobodu“.³¹

Třetí vlna je charakterizována radikalismem a nacionalismem, zde můžeme vidět podobnost s první vlnou. Role žen se výrazně zvýšila - předtím sloužili jako posílčci a zvědi, ale v této vlně se z nich stávají bojovnice a vůdkyně skupin. V této vlně dochází zejména k únosům letadel a osob. Rozdíl mezi první a třetí vlnou je odlišná logika útoků; v první vlně skupiny útočily na osoby, které stály v čele nějakého úřadu, ve třetí vlně jde spíše o potrestání napadených osob. Tato vlna je právem nazývána mezinárodním terorismem, jelikož mnoho skupin útočí spíše mimo své domovské území (Mnichovské olympijské hry – 1972). Velmi výrazně se také proměnila role OSN, jelikož nové státy (dřívější kolonie) přišly na to, že terorismus ohrožuje jejich zájmy, a proto se částečně vyhýbaly nacionalistickým hnutím. OSN

²⁹ CRONIN, Audrey Kurth a James M. LUDÉS., s.49-50

³⁰ Tamtéž, s. 50-52

³¹ Tamtéž, s. 52-56

vydalo během let 1970 až 1999 konvenci, která zahrnuje mezi zločiny únos, držení rukojmích, útoky na vládní činitele, teroristické bombové útoky a financování mezinárodních aktivit.³²

Čtvrtou vlnu charakterizuje zejména náboženství a nejdůležitějším náboženstvím této vlny je islám, jelikož islámské skupiny provádí nejvýznamnější vražedné teroristické útoky na světě. Čtvrtá vývojová vlna terorismu vyústila ze tří významných událostí, které proběhly v roce 1979: Íránská islámská revoluce, nástup nového islámského století a v neposlední řadě sovětská invaze v Afghánistánu. V této vlně se objevují sebevražedné útoky, které jsou hlavní zbraní. Další změnou je úpadek teroristických skupin, které byly aktivní v 80. letech 20. století z 200 na 40, jelikož zde dochází k přesunu od myšlenky sebeurčení národů k náboženství jako hlavního sjednotitele velkého množství lidí, jelikož náboženství přesahuje státní hranice. Náboženské teroristické skupiny mají více příznivců a operují prostřednictvím buněk v několika státech najednou. Írán nazval Spojené státy americké nepřitelem číslo jedna tzv. „Velkým satanem“ a cílem většiny teroristických skupin bylo a nadále je stažení amerických vojenských jednotek z Blízkého východu.³³ Útoky z 11. září 2001 radikálně změnil pohled na terorismus zejména z bezpečnostního hlediska, jelikož se potvrdilo, že čas a prostor jsou definitivně překonány a terorismus se stává globální hrozbou. V roce 2005 dochází k teroristickým útokům v Londýně, které zásadně mění povahu a charakter dosavadních útoků, jelikož se svět dozvídá o zcela nové formě globálního terorismu, který se později nazývá homegrown terorismem. Tomuto novému fenoménu se věnuje podrobně následující kapitola.

Závěrem bych chtěla zmínit, že podle Thomase Prechta ale nedochází ke vzniku nového fenoménu homegrown terorismu až v roce 2005, jelikož Precht tvrdí, že homegrown terorismus se objevuje již v 70. a 80. letech 20. století, kdy členové teroristických skupin jako RAF, IRA, ETA a Rudé Brigády páchali také teroristické činy na území, na kterém se narodili a vyrůstali. Ovšem zásadní rozdíl mezi dnešním homegrown terorismem a dřívějším je v tom, že dnešní útočníci nejsou organizováni a operují v malých skupinách a mají v úmyslu zabít co nejvíce nevinných lidí, což nebylo primárním cílem dřívějších teroristických skupin. Dřívější skupiny měly pevnou organizační strukturu a poměrně vysoký počet členů, kteří chtěli

³² CRONIN, Audrey Kurth a James M. LUDES., s. 56-61

³³ Tamtéž, s. 61-65

ovlivnit například politickou situaci v zemi, ale vyhýbali se podobně rozsáhlým sebevražedným útokům, jak je známe dnes.³⁴

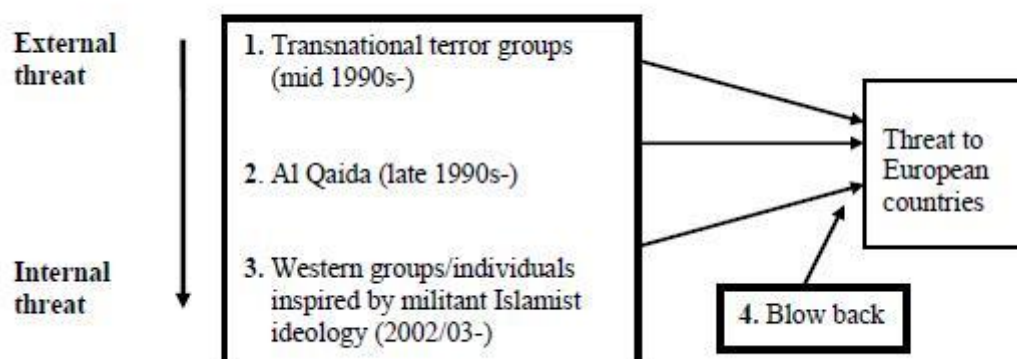
³⁴ PRECHT, Tomas. Home Grown Terrorism and Islamist Radicalisation in Europe: from Conversion to Terrorism. *Research report funded by the Danish Ministry of Justice* [online]. Copenhagen: Danish Ministry of Justice, 2007, 1-98 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/2011/2007/Home_grown_terrorism_and_Islamist_radicalisation_in_Europe_-_an_assessment_of_influencing_factors__2_.pdf s. 23-25

3 Homegrown terorismus

Homegrown terorismus je zcela nový fenomén, který se objevuje v Západní Evropě po bombových útocích, které proběhly v roce 2005 v Londýně. V této diplomové práci se věnuji třem teroristickým útokům, které spadají do této kategorie homegrown terorismu. Jak již bylo řečeno, jedná se o bombový útok z roku 2005, který proběhl v Londýně, dále se věnuji dalším dvěma teroristickým útokům, které proběhly v roce 2015 v Paříži. Všechny tyto útoky jsou podrobně popsány v následujících kapitolách.

Hrozba homegrown terorismu se formovala během let 2001 – 2005, kdy se z hrozby terorismu, který útočil zvenčí, přetransformovala do podoby vnitřní hrozby. K tomuto vývoji přispěl fenomén takzvaného “Blowback“, což znamená, že bojovníci, kteří bojovali v Iráku, Afghánistánu a Sýrii, se vracejí do svých rodných zemí, kde hledají nové cíle k boji. Pokud se tito bojovníci setkají s radikály v západních zemích, mohou je ovlivnit a inspirovat k teroristickým činům. Graf níže znázorňuje vývoj hrozby terorismu.³⁵

Graf č. 2: Vývoj vnější hrozby terorismu směrem k homegrown terorismu

Zdroj: Research report funded by the Danish Ministry of Justice³⁶

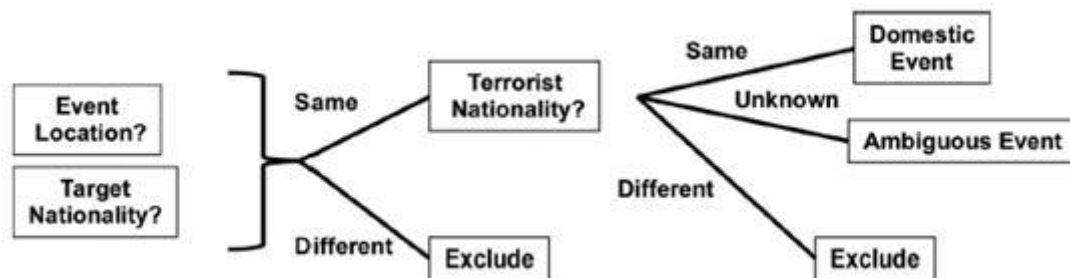
Pokud dojde k teroristickým útokům, je třeba tyto útoky nejprve pojmenovat a zjistit, do které kategorie spadají, zda se jedná o homegrown terorismus či o nadnárodní terorismus. Záleží na

³⁵ PRECHT, Tomas., s. 19-21

³⁶ Tamtéž, s. 20

vztahu mezi národností pachatelů, místem útoku a oběťmi. Graf níže ilustruje rozlišení mezi nadnárodní a tzv. domácím (homegrown) terorismem.³⁷

Graf č. 3: Rozlišení transnacionálního a domácího terorismu

Zdroj: *Terrorism and Political Violence*³⁸

V současné době žije v Evropě přibližně šest procent muslimského obyvatelstva z celkové populace Evropy. Tento údaj není zcela přesný vzhledem ke stávající situaci uprchlické krize. Denně proudí do Evropy další muslimové, kteří hledají bezpečné místo k životu, a právě kvůli těmto lidem přestává být Evropa bezpečná. Do roku 2050 by se měl počet muslimů v Evropě dokonce zdvojnásobit, což by znamenalo, že by muslimská populace v Evropě čítala kolem 10% celkového počtu obyvatel. Evropa by v budoucnosti mohla mít velký potenciál pro rekrutování militantních džihádistických skupin. Velmi k tomu přispívá již dnešní situace. První až třetí generace muslimů, kteří již žijí v Evropě, nejsou integrováni, žijí na okraji společnosti a jsou diskriminováni, což napomáhá k jejich radikalizaci a budoucímu střetu se Západem. Tomuto problému by se měla začít věnovat Evropská unie nejdříve, pokud chce zachovat bezpečnost pro své obyvatele.³⁹

³⁷ BERKEBILE, Richard E., s. 16

³⁸ Tamtéž

³⁹ PICK, Thomas. M., Anne SPECKHARD a Beatrice JACUCH, s. 143-144

3.1 Definice Homegrown terorismu

Tato kapitola se věnuje definici homegrown terorismu. Jelikož se jedná o zcela nový fenomén, který se poprvé objevuje v roce 2005, je obtížné najít společnou definici tohoto pojmu, na které by se všichni shodli. Proto je úkolem této diplomové práce na základě analýzy již proběhlých teroristických útoků navrhnout univerzální definici homegrown terorismu.

Jak již bylo zmíněno výše, definice terorismu zní: Terorismus je „*politicky motivované násilí vykonané proti nevojenským cílům subnacionálními skupinami nebo utajovanými aktéry, a to obvykle za účelem ovlivnění veřejnosti*“.⁴⁰ Až do roku 2005 byl Západ ohrožován teroristy s úzkými vazbami na teroristické organizace, které sídlily na druhé straně planety, ale to se změnilo po útocích v Londýně v roce 2005. Dosud běžný formát teroristických útoků (jako například z 11. září 2001) neodpovídal bombovým útokům, které proběhly v Londýně. Tyto útoky se lišily tím, že byly provedeny a naplánovány jednotlivci, kteří se narodili na území Velké Británie a zároveň neměli žádné vazby na teroristické buňky v zahraničí.⁴¹

Pojem homegrown terorismus se poprvé objevuje na akademické půdě a v publikacích v roce 2005 a dochází zde také k mnoha diskusím o tomto pojmu. Navzdory všem diskusím můžeme najít shodu mezi vědci v tom, že homegrown terorismus se vyznačuje dvěma hlavními rysy. Za prvé, že jednotlivci, kteří spáchají teroristický čin, mají velmi úzké vazby na západní země nebo se dokonce v těchto zemích narodili či vyrůstali. Druhým znakem je určitá míra nezávislosti jednotlivců na zahraničních teroristických buňkách. Jednotlivci později začali být vnímáni jako někdo, kdo je samo-rekrutovaný, samo-vyškolovaný, samo-radikalizovaný a samo-nastartovaný („self-recruited“, self-trained“, self-radicalized“ and „self-started“).⁴²

Podle definice P. Nessera je nejvýznamnějším faktem to, že se útočníci *narodili a vyrostli* v Evropě, potažmo v USA. Teroristé sami sebe nazývají „džihádisty“ nebo „mudžahedíny“, jelikož se inspirovali v globální džihádistické ideologii al-Káidy. P. Nesser rozlišuje mezi dvěma generacemi teroristických sítí v Evropě. První generace je charakteristická tím, že má úzké vazby na výcvikové tábory al-Káidy v Afghánistánu. Tato generace využívá těchto znalostí do roku 2003/2004, poté jsou výcvikové tábory zničeny válkou v Afghánistánu.

⁴⁰ RUBY, L. Ch., s. 10

⁴¹ CRONE, Manni a Martin HARROW. Homegrown Terrorism in the West. *Terrorism and Political Violence* [online]. 2011, 23(4), 521-536 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/09546553.2011.571556> s. 521

⁴² CRONE, Manni a Martin HARROW., s. 522

V tento moment se objevuje tzv. druhá generace, která již nemá přímé vazby na zahraniční teroristické buňky a snaží se najít alternativu, a tím se pro teroristy stává internet. Útočníci podstupují výcvik v tzv. „virtuálním výcvikovém táboře“, kde mohou najít propagandistické články, ideologické doktríny, strategické a operační taktiky a výcvikové procedury, které využívají k přípravě teroristických útoků.⁴³

Thomas Precht definuje homegrown terorismus jako: „*násilné činy proti cílům v první řadě, ale ne vždy, v západních zemích, v nichž se sami teroristé narodili nebo byli vychováni. Účelem tohoto terorismu je propagovat politické, ideologické a náboženské zájmy.*“⁴⁴

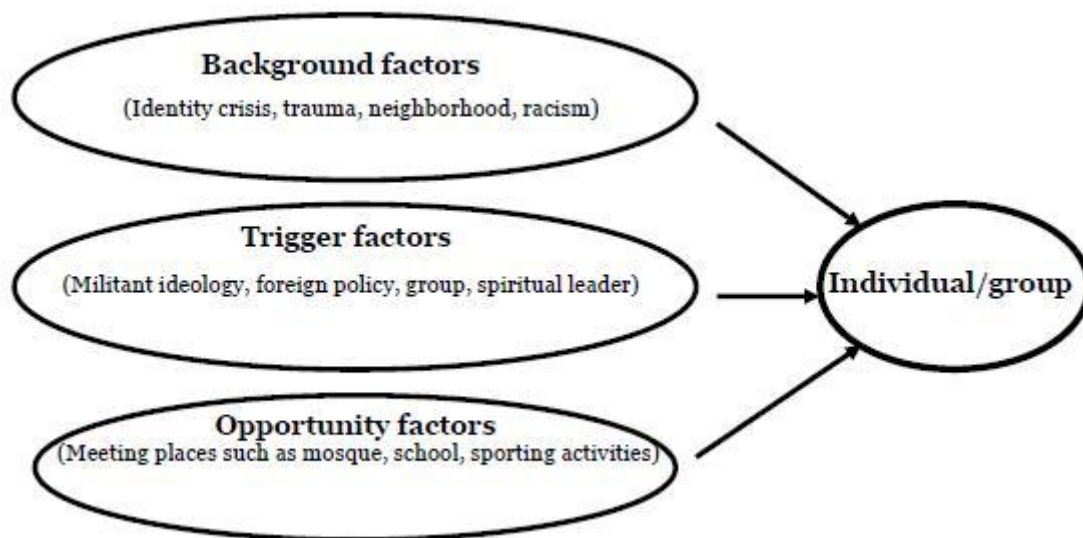
Důležitým momentem je proces radikalizace potencionálních útočníků, kterému lze těžko zabránit, jelikož je spojen s celkovou nespokojeností potencionálních útočníků s jejich životem, společností nebo zahraniční politikou jejich vlády. Tito lidé se setkávají s podobně smýšlejícími lidmi a procházejí společně fázemi radikalizace, která může vyústit v terorismus. Podle T. Prechta můžeme rozdělit radikalizaci na 4 fáze: období před radikalizací (Pre-radicalisation); ztotožnění se a přestup na radikální islám; vštěpování názorů a vytváření pout ve skupině a v neposlední řadě fáze, která zahrnuje teroristické činy a plánovaná spiknutí. Precht dále zmiňuje 3 skupiny motivačních činitelů, které ovlivňují proces radikalizace. První skupina faktorů je spjatá s původem a zázemím útočníka: osobní trauma, zkušenost s diskriminací, pocit nespravedlnosti, krize identity, segregace a chybějící kritika islámského terorismu ze strany muslimů. Druhá skupina zahrnuje spouštěcí mechanismy, do kterých spadá zahraniční politika Západu a provokativní akty Západu, mýtus o džihádu, přítomnost charismatického člověka nebo duchovního poradce. Třetí skupinou faktorů, které přispívají k radikalizaci, je přístup k místům setkání se stejně smýšlejícími lidmi: mešity, internet, školy, university, kluby mládeže, vězení, sportovní aktivity, kavárny, bary, knihkupectví. Obrázek níže znázorňuje motivační faktory útočníků a v tabulce níže je popsán proces radikalizace.⁴⁵

⁴³ NESSER, Peter. How Did Europe's Global Jihadis Obtain Training for Their Militant Causes? *Terrorism and Political Violence* [online]. 2008, **20**(2), 234-256 [cit. 2016-01-28]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/09546550801920758> s.234-256

⁴⁴ PRECHT, T., s. 15

⁴⁵ Tamtéž, s. 5-6

Graf č. 4: Motivační faktory vedoucí k radikalizaci

Zdroj: Research report funded by the Danish Ministry of Justice⁴⁶

⁴⁶ PRECHT, T., s. 38

Tabulka 1: Fáze procesu radikalizace útočníků

Phase 1	Phase 2	Phase 3	Phase 4
Pre-radicalisation	Conversion and identification	Conviction and indoctrination	Action
<p>Background factors</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Muslim identity crisis 2) Experience of discrimination, alienation and perceived injustices 3) Living environment, neighbourhood and family 4) Personal traumas 5) Relative lack of Muslim public debate on Islamist terrorism in the West <p>Meeting places (opportunity)</p> <p>Mosque Internet School, youth clubs or work Prison Sport activities Family and friends</p>	<p>Conversion</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) From no faith to religious identity 2) More radical interpretation of Islam 3) Shift from one faith to another (e.g. Christianity to Islam) <p>Identification</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Increased identification with and acceptance of the cause of extremism <p>Triggers</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Glorification of Jihad, activism, "wanting a cause" 2) Foreign policy towards the Muslim world 3) Charismatic person /leader <p>Meeting places</p> <p>Same as phase 1</p>	<p>Conviction</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Isolation from former life 2) Increased training 3) Assignment of roles 4) Ready for action <p>Catalyst</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Overseas travel (religious or camp training) 3) Group bonding 4) Local training camp <p>Meeting places</p> <p>Private homes Countryside/cars Places difficult to detect</p>	<p>Action</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Preparation 2) Planning 3) Execution <p>Reinforcement</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Overseas travel 2) Group bonding 3) Training camp 4) Videos etc <p>Key components</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Financing 2) Target selection 3) Surveillance 4) Fabrication of bomb or other means of terror 5) Test run <p>Meeting places</p> <p>Same as phase 3</p>

Zdroj: Research report funded by the Danish Ministry of Justice⁴⁷

Pro Genkina a Gutfrainda je velmi důležitá role státní příslušnosti, jelikož navrhují definici homegrown terorismu následovně: „*terroristické akty, které jsou uskutečněny skupinami, jejichž členství je založeno pouze nebo převážně na rodilých občanech státu, který byl napaden*“.⁴⁸

Podle M. Croneho a M. Harrowa bychom měli rozlišovat mezi dvěma dimenzemi: „*belonging*“ a „*autonomy*“, přičemž pojem „*belonging*“ je spojován s úzkým vztahem k Západu; pojem „*autonomy*“ je spojován s nezávislostí na militantních skupinách v zahraničí. Autoři zkombinovali tyto dva pojmy a vytvořili čtyři ideální typy homegrown terorismu. Tyto čtyři typy terorismu se dělí na: *vnitřně autonomní; vnitřně přidružené*

⁴⁷ PRECHT, T., s. 34

⁴⁸ CRONE, Manni a Martin HARROW, s. 523

(přičleněné); *vnější autonomní* a v neposlední řadě *vnější přidružené*.⁴⁹ Tomuto tématu se věnuje podrobněji další kapitola.

Homegrown terorismus z ideologického hlediska pramení z politického islámu. Politický islám je definován takto: „*je to forma instrumentalizace islámu ze strany jednotlivců, skupin a organizací, které sledují politické cíle. Poskytuje odpovědi na dnešní společenské výzvy představami o budoucnosti, jejichž základy tvoří přetvořené myšlenky vypůjčené z islámské tradice.*“⁵⁰ Cílem útočníků je zavést islámské právo, tudíž cílem útoků a násilných činů je oslabení místní vlády, která vypadá nelegitimně, jelikož není schopná ochránit své vlastní obyvatelstvo. Nejdůležitější jsou pro teroristy civilní cíle, především nemuslimské obyvatelstvo.⁵¹

⁴⁹ CRONE, Mani a Martin HARROW, s. 521-522

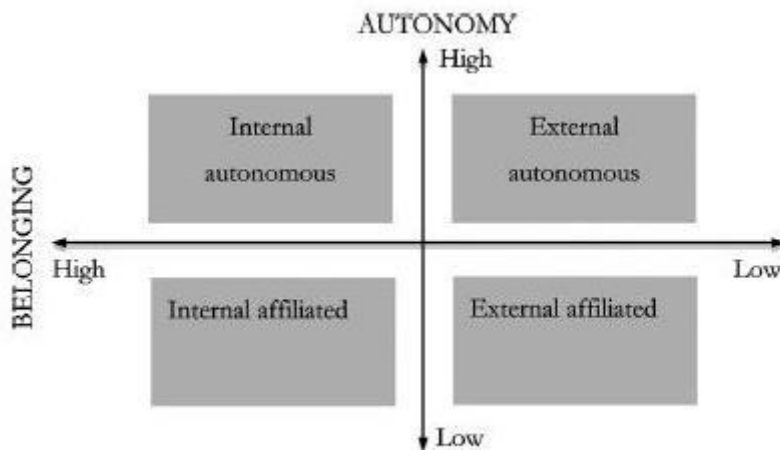
⁵⁰ HINKKAINEN, Kaisa. Homegrown Terrorism: The Known Unknown. *Peace Economics, Peace Science and Public Policy* [online]. 2013, **19**(2), 157-182 [cit. 2016-01-28]. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=7a1d3598-4282-463a-8c98-e91400a9e056%40sessionmgr120&vid=4&hid=111> s. 171

⁵¹ HINKKAINEN, Kaisa, s. 171

3.2 Pojmy “Belonging“ a “Autonomy“

Tato kapitola se věnuje dvěma pojmům, které hrají důležitou roli v definici homegrown terorismu. Z pojmu “belonging“ (vztah k Západu) a “autonomy“ (nezávislost na teroristických skupinách v zahraničí) vznikají čtyři ideální typy terorismu, které můžeme vidět níže na obrázku.

Graf č. 5: Ideální typy homegrown terorismu

Zdroj: *Terrorism and Political Violence*⁵²

Autoři rozlišují mezi vnitřní (útočník je nějakým způsobem svázán se Západem) a vnější (útočník není svázán se Západem) dimenzí. Další rozdělení se týká autonomie útočníků nebo přidruženosti k islamistickým vojenským skupinám v zahraničí. Tyto charakteristiky vedou k následující typologii. Prvním typem je *vnitřně autonomní* terorismus, který se vyznačuje tím, že útočník je nezávislá osoba nebo skupina, která se sama vycvičila a zradikalizovala a zároveň nemá žádné vazby na teroristické skupiny v zahraničí a je úzce spjata se Západem. *Vnitřně přidružený* typ je charakteristický vysokými vazbami na Západ a zároveň s vazbami na teroristické skupiny v zahraničí (člen vojenské organizace, ekonomická podpora, výcvik). *Vnější autonomní* typ se vyznačuje nízkou mírou sounáležitosti se Západem a vysokou mírou autonomie útočníků. Posledním typem je *vnější přidružený* typ, který je charakterizován tím, že útočníci nebo skupiny jsou v kontaktu s teroristickými skupinami v zahraničí a zároveň nemají žádné vazby na Západ.⁵³ Homegrown terorismus se podle mého názoru výrazně liší od globálního terorismu, jaký známe do roku 2005 tím, že útočníci neboli teroristické skupiny

⁵² CRONE, Manni a Martin HARROW, s. 525

⁵³ Tamtéž, s. 524-525

jsou nějakým způsobem spjaty se západními zeměmi, ve kterých pak spáchají teroristický čin. Sepjetí teroristů a Západu může mít mnoho podob, které jsou zmíněny autory v článku, a věnuji se jim níže.

V závěru této kapitoly bych se chtěla věnovat čtyřem ukazatelům, které charakterizují pojem “belonging“. Za prvé je to narození útočníka na Západě (2. a 3. generace muslimů žijící v Evropě, USA a Kanadě); za druhé je to občanství neboli státní příslušnost útočníka; za třetí jsou to formující (vývojové) roky (13-19), které útočník prožil v některé ze západních zemí a posledním ukazatelem je skutečnost, že útočník prožil více než 5 let na Západě. Ukazatele pojmu “autonomy“ jsou neméně důležité, prvním ukazatelem je nezávislost na teroristických skupinách v zahraničí; druhým, třetím a čtvrtým ukazatelem je skutečnost, že útočník nepodstoupil žádné cvičení (školení) v zahraničí, necestoval do míst, kde probíhá džihád a ani se žádného džihádu neúčastnil.⁵⁴

Jelikož jsem dospěla k závěru, že chybí jednotná definice homegrown terorismu, chtěla bych v dalších kapitolách na základě analýzy vybraných teroristických útoků, které proběhly v letech 2005 a 2015, vytvořit univerzální definici, která by zahrnula všechny významné prvky. V následujících kapitolách budu zkoumat především otázku vztahu útočníků k Západu, respektive k zemi, kde spáchali teroristický čin; dále motivy a zázemí teroristů; popřípadě náboženské vyznání; do jaké míry jsou útočníci nezávislí na zahraničních teroristických skupinách a jakým způsobem a kde se útočníci vycvičili apod.

⁵⁴ CRONE, Manni a Martin HARROW, s. 530

4 Útoky v Londýně 2005

Tato kapitola se věnuje teroristickým útokům, které proběhly 7. července 2005 v Londýně. Tyto útoky byly zcela mimořádné v tom, že je spáchali útočníci, kteří byli velice úzce spjatí s Velkou Británií a se západní kulturou. Původcem těchto problémů je evropskými zeměmi prosazovaná politika multikulturalismu, která podporuje imigraci obyvatel z různých koutů světa, v tomto případě obyvatel zejména ze zemí Blízkého východu. Tito obyvatelé pak mají mnoho problémů prosadit se v těchto zemích už kvůli jazykové bariéře, velice těžko shánějí práci a největším problémem je jejich náboženské vyznání, které vede v některých případech k nepřizpůsobivosti a radikalizaci těchto obyvatel. Ti se pak dostanou do kontaktu s radikálními skupinami, pod jejichž vlivem se rozhodnou spáchat teroristický útok. Robert S. Leiken s Steven Brooke tyto přistěhovalce dělí do dvou skupin. První skupinou jsou tzv. *outsiders*, kteří přijíždějí z muslimských zemí do Západních zemí s cílem získat zde povolení k trvalému pobytu. Druhou skupinou jsou *insiders*. Jsou to potomci přistěhovalců (*outsiders*), většinou se jedná o druhou nebo třetí generaci přistěhovalců, se kterou se pojí mnoho již zmíněných problémů a omezení, která jim brání sehnat si zaměstnání a žít v uzavřených společnostech a komunitách.⁵⁵

4.1 Sled událostí

Teroristické útoky v Londýně byly spáchány útočníky britského původu, kteří se narodili ve velké Británii a ke spáchání útoků jim stačilo pár stovek liber a internet. Jednalo se o zcela nový fenomén globálního terorismu, který šokoval veřejnost. Do té doby se nikdy nic podobného nestalo, a proto se jednalo o zcela zlomový bod ve vývoji terorismu. Tyto útoky narušily bezpečnostní situaci v Evropě, do té doby jedno z nejbezpečnějších míst na světě.

Tyto útoky výstižně charakterizuje výrok: „*Londýnské útoky byly skromnou a jednoduchou záležitostí čtyř zdánlivě normálních mužů využívajících internet.*“⁵⁶

Londýnské teroristické útoky spočívaly ve čtyřech silných výbuchách ve třech stanicích metra a na palubě autobusu mezi 8:51 a 9:47 místního času. Pár hodin po útocích si vyšetřovatelé mysleli, že za těmito útoky stojí teroristická organizace al-Káida a pochybovali o tom, že by je mohli spáchat sebevražední atentáčníci. Domnívali se, že by mohly být bomby spuštěny mobilními telefony, nicméně týden po útocích policie potvrdila, že útoky spáchali

⁵⁵ EICHLER, J., s. 167

⁵⁶ TOWNSEND, Mark. Leak reveals official story of London bombings. In: *The Guardian* [online]. 2006 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk/2006/apr/09/july7.uksecurity>

sebevražední atentátníci. Zajímavým faktem bylo, že výbuchy byly umístěny do křesťanského kříže. Tímto chtěli útočníci zřejmě naznačit, že sami sebe vnímali jako mučedníky.⁵⁷ Jak již bylo zmíněno, útoky byly spáchány současně na třech místech Londýna, první z nich se stal mezi stanicemi Liverpool street a Aldgate, druhá bomba vybuchla na Edgware Road a třetí mezi stanicemi King's Cross a Russell Square. Čtvrtá bomba vybuchla v 9:47 na palubě autobusu na Tavistock Square. Zemřelo 56 lidí (včetně teroristů) a více než 700 lidí bylo zraněno.⁵⁸ Všichni čtyři teroristé byli Britové, Mohammed Sidique Khan (30 let); Shehzad Tanweer (22 let); Hasib Hussain (18 let). Tito tři útočníci se narodili ve velké Británii a byli druhou generací muslimských přistěhovalců, kteří vyrostli ve městě Leeds. Čtvrtým útočníkem byl Germaine Lindsay (19 let), který byl původem z Jamajky a do Velké Británie se přestěhoval s matkou a v 15 letech konvertoval k islámu.⁵⁹ V další podkapitole se věnují profilům útočníků podrobněji.

4.2 Profil útočníků

Tato podkapitola rozebírá profily útočníků a věnuje se jejich původu, vazbám na Západ, závislosti na teroristických skupinách v zahraničí, výcvikem útočníků, roli náboženství a v neposlední řadě tomu, jak na ně působilo jejich okolí a jejich sociální situace.

Nejvíce dostupných informací existuje o Mohammedu S. Khanovi, který se narodil 20. října 1974 do rodiny pákistánských imigrantů, kteří žili mnoho let ve Velké Británii a získali britské občanství; Khan byl nejmladší z 6 sourozenců a v době útoku mu bylo 30 let.⁶⁰ Khan byl velice oblíbený ve své obci a pracoval jako pomocný učitel na základní škole. Khan nevyrostal ve striktně náboženské domácnosti, ba naopak byl celkem shovívavý a velmi pilný student. Vystudoval vysokou školu a oženil se s hinduistkou, kvůli které se rozpadly jeho rodinné vztahy a se kterou měl 2 děti.⁶¹

⁵⁷ LEHR, Peter. The 7 July London Bombings: Islamic Extremism Strikes Again. In: *Real Instituto Elcano* [online]. 2005 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.realinstitutoelcano.org/analysis/786/Lehr786.pdf> s. 1-2

⁵⁸ *Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005* [online]. London: House of Commons, 2006 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228837/1087.pdf s. 2

⁵⁹ KIRBY, Aidan. The London Bombers as "Sel-Starters": A Case Study in Indigenous Radicalization and the Emergence of Autonomous Cliques. *Studies in Conflict & Terrorism* [online]. 2007, 30(5), 415-428 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f4dfb892-f5fa-4412-a198-643fe8ccbf4b%40sessionmgr106&vid=3&hid=106> s. 416

⁶⁰ *Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005* [online], s. 13

⁶¹ KIRBY, Aidan., s. 417

Shehzad Tanweer se narodil 15. prosince 1982 a byl druhým nejstarším dítětem v rodině (nejstarším synem).⁶² Vyrůstal ve velmi zámožné rodině obchodníků a okolí ho vnímalo jako tvrdě pracujícího člověka, který pomáhal mimo jiné rodině s provozem restaurace, nicméně v roce 2003 zanechal studia na vysoké škole.⁶³

Třetí útočník se jmenoval Hasib Hussain a narodil se 16. září 1986 jako nejmladší syn ze 4 dětí. Všichni útočníci měli mnoho společného, například všichni tři patřili do druhé generace přistěhovalců s pákistánskými kořeny. Jejich rodiče získali občanství a usadili se v hrabství West Yorkshire. Všichni tři vyrostli v Beestonu a v sousedství čtvrti Holbeck na předměstí Leeds. V této oblasti se vyskytovalo několik společenských míst jako mešity, společenské centrum a knihkupectví s islámskou tematikou, kde se tito útočníci setkávali. Tato čtvrť patřila mezi sociálně slabší, ale tito tři útočníci patřili spíše do vyšších společenských kruhů.⁶⁴

Hasib Hussain se oproti předešlým dvěma útočníkům vymykal, jelikož měl již v brzké době problémy s drogami a byl vyloučen ze školy, když mu bylo 16 let, a proto se jeho rodiče rozhodli poslat ho zpět do rodného Pákistánu, kde měl najít cestu k islámu a jeho hodnotám. Když se vrátil zpátky, změnil Hussain své chování a vzhled; z fanouška kriketu a hokeje se stal náboženský fanatik.⁶⁵

Čtvrtým teroristou byl Germaine Lindsay, který byl původem z Jamajky a konvertoval k islámu v 15 letech a změnil si jméno na Jamal. Narodil se 23. září 1985, když bylo jeho matce 19 let. Rok po jeho narození se jeho matka rozhodla s partnerem přestěhovat do Huddersfieldu. Lindsay byl velice úspěšný ve škole i ve sportu, ale po jeho přestupu na islám se jeho povaha dramaticky změnila. Jeho matka se v roce 2002 rozhodla přestěhovat do Spojených států amerických a nechala Lindsaye bydlet samotného v jejich domě, což byl pro něj velmi traumatizující zážitek a díky němu se odpoutal od přátel a žil izolovaně.⁶⁶ V roce 2002 se Jamal oženil s Britkou, která konvertovala k islámu, a jejich první dítě se narodilo v roce 2004. Není zcela jasné, v které době se Jamal setkal s Khanem, ale ve druhé půlce roku 2004 docházelo k častým schůzkám mezi těmito dvěma muži.⁶⁷

Hlavním důvodem, který svedl všechny útočníky dohromady, bylo náboženství, které hrálo velkou roli v životě všech útočníků. Nejdůležitějším místem setkávání byly mešity, kluby pro

⁶² *Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005* [online]., s. 13

⁶³ KIRBY, Aidan, s. 417

⁶⁴ *Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005* [online]., s. 13

⁶⁵ KIRBY, A., s. 417

⁶⁶ Tamtéž, s. 147 - 148

⁶⁷ *Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005* [online]., s. 18

mládež, posilovna a knihkupectví s islámskou tematikou v Beestonu. Khan byl vedoucí postavou v tomto prostředí a seznámil se zde s Tanweerem a později i s Hussainem.⁶⁸

Motivy útočníků jsou velice zřejmé z nahrávky Khana, kterou odvysílala televize Al-Jazíra 1. září 2005. Khan na nahrávce říká: *„Naše náboženství je Islám – poslušnost jedinému pravému Bohu, Alláhovi, jsem stoupenci proroka a posla Mohammeda ... To je to, jak jsou naše etické postoje předurčeny. Vaše demokraticky zvolené vlády neustále páchají zvěrstva proti mým lidem po celém světě. A vaše podpora z vás dělá přímo odpovědné, stejně jako jsem já přímo odpovědný za ochranu a pomstu mých muslimských bratrů a sester. Dokud nebudeme cítit jistotu, budete našimi cíli. A dokud nezastavíte bombardování, plynování, věznění a mučení mého lidu, nezastavíme tento boj. Jsme ve válce a já jsem voják. Nyní i vy ochutnáte realitu této situace.“*⁶⁹

Dále se tato kapitola věnuje otázce autonomie útočníků a jejich výcviku. Zvláštním rysem tohoto druhu terorismu je fakt, že útočníci podstupují výcvik přes internet a neřídí se příkazy žádného člena vedení al-Káidy, jsou tudíž zcela nezávislí. Skupina čtyř mužů, kteří spáchali útok v Londýně, byla zcela nezávislá na kterékoli organizované teroristické síti. Velice důležitým momentem, který napomohl vzniku homegrown terorismu je zajisté technologický pokrok, zejména ve formě internetu, na kterém lze najít příručky o džihádu, návody na sestavení bomb, videonahrávky a knihy s instrukcemi, jak úspěšně naplánovat teroristický útok.⁷⁰ Raymond Kelly z NYPD⁷¹ prohlásil, že: *„Návod na sestavení bomby je naneštěstí dostupný na internetu tak snadno, jako recept na sekanou.“*⁷² Tento informační kanál se stává pro teroristy tzv. virtuálním výcvikovým táborem, kde získají potřebné informace, aniž by se museli stát aktivními členy nějaké teroristické sítě, které pro ně představují pouze inspiraci.

Nicméně se zjistilo, že Khan společně s Tanweerem absolvovali cestu do Pákistánu, kde strávili čas od 19. října 2004 do 8. února 2005. Tanweer tuto cestu zdůvodnil tím, že hledá vhodnou školu pro studium islámu a Khan jich několik znal. Neexistují důkazy o tom, že se v Pákistánu setkali s představiteli al-Káidy nebo že navštívili výcvikový tábor na hranici s Afghánistánem. Existuje mnoho spekulací o Khanových cestách do Pákistánu a

⁶⁸ *Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005* [online], s. 13 - 18

⁶⁹ London bomber: Text in full. In: *BBC News* [online]. 2005 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4206800.stm

⁷⁰ KIRBY, A., s. 415 - 416

⁷¹ Představitel NYPD (New York City Police Department)

⁷² KIRBY, A., s. 425

Afgánistánu během 90. let 20. století za účelem setkávání se s představiteli al-Káidy, ale tyto spekulace se nikdy nepotvrdily.⁷³

V květnu 2005 si skupina mužů pronajala společně byt na univerzitě v Leeds, kde byly 12. července 2005 nalezeny zbytky vybavení potřebného pro výrobu výbušnin a DNA útočnicků. Výsledky zkoumání a prohlídky bytu potvrdily, že se jednalo podomácku vyrobené výbušniny. Dalším důležitým faktem je, že útočníci si celý projekt financovali sami a jejich rozpočet, který zahrnoval vybavení pro výrobu výbušnin, pronájem bytu, půjčení auta, zámořské výlety a cestování po Velké Británii, nepřevýšil 8 000 liber.⁷⁴

4.3 Příčiny a důsledky útoků (shrnutí)

V této podkapitole bych se chtěla věnovat příčinám a důsledkům londýnských útoků. Jednou z příčin těchto útoků je vměšování se evropských zemí a zejména Spojených států amerických do vnitřních záležitostí států na Blízkém východě. Pokud chtějí západní společnosti implikovat demokracii v těchto zemích, měly by být připravené na další a další teroristické útoky. Bohužel je zcela nemožné zabránit těmto útokům v otevřených západních demokraciích.⁷⁵ Jak zmínil jeden terorista: „*Musíte být úspěšní pokaždé, my potřebujeme být úspěšní jen jednou.*“⁷⁶ V případě londýnských útoků byla jednou z příčin odplata za okupaci Iráku a Afgánistánu a v širším pojetí za nespravedlnost páchanou na muslimském obyvatelstvu ze strany západních společností.⁷⁷

Jedním z mnoha důsledků je fakt, že tyto útoky představují zcela nový druh terorismu, který se později začne nazývat homegrown terorismus. Tito útočníci jednají na vlastní pěst bez jakýchkoli vazeb na autority z teroristických skupin a všechny informace o výrobě zbraní čerpají z internetových stránek, tudíž jsou zcela nezávislí. Toto jednání nebylo ze strany bezpečnostních analytiků předvídatelné a nikdo nepředpokládal, že by toho byli v tomto případě „*britští muslimové*“ schopni. Je pravděpodobné, že útoky, spáchané muslimskými imigranty v Londýně, byly jen začátkem mnoha dalších útoků po celé Evropě, což se v nedávné době bohužel potvrdilo. Na druhé straně je zde problém vnímání muslimského obyvatelstva žijícího v Evropě zejména v Německu, Belgii, Nizozemí, Velké Británii a Francii. Evropané v mnoha případech nahlízejí na muslimy jako na potencionální teroristy, čímž si tyto obyvatele zneprátní tak, že jsou naší společností mnohdy donuceni stát se

⁷³ Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005 [online], s. 20 - 21

⁷⁴ Tamtéž, s. 22 - 23

⁷⁵ LEHR, Peter, s. 4

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ Tamtéž, s. 5

džihádisty. Jedním z řešení je integrace těchto přistěhovalců do společnosti a neignorovat jejich problémy. Tímto možná předejdeme mnoha potencionálním útokům.⁷⁸

Závěrem bych chtěla zmínit několik důležitých poznatků, které jsou patrné z vyšetřování těchto útoků. Z tohoto případu vyplývá, že je velice těžké podobným útokům jakkoli zabránit, jelikož útočníci nejevili žádné známky extremismu či násilí. Jejich motivace byla ovlivněna pácháním křivd ze strany Západu proti muslimskému obyvatelstvu a vidinou mučednické smrti. Není jasné, jestli jim ještě pomáhal někdo další s jejich plány na útoky ve Velké Británii, jako není zcela jasné, jestli došlo k setkání představitelů al-Káidy během návštěvy Pákistánu. Udivující je, že plánování útoků nevyžadovalo sofistikovanou přípravu a financování bylo zajištěno samotnými útočníky. Jak již bylo zmíněno výše, role virtuálního výcvikového tábora prostřednictvím internetu je velice důležitým momentem v plánování útoků.⁷⁹

4.4 Souhrnná tabulka

Tabulka 2: Teroristické útoky v Londýně

Teroristické útoky v Londýně 2005							
Jména útočníků	Belonging		Autonomy		Role náboženství (muslimové)	Motivy	Kvalitní sociální situace útočníků, útočníků, zázemí
	Původ útočníků (2. generace)	Vazby na Západ	Nezávislost na teroristických skupinách v zahraničí	Výcvik útočníků (self-trained)			
Mohammed Sidique Khan	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Shehzad Tanweer	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hasib Hussain	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Jamal Lindsay	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
✓ ANO X NE							

Zdroj: vlastní zpracování

⁷⁸ LEHR, P., s. 2-5

⁷⁹ Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005 [online], s. 25 - 26

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, u všech čtyř útočníků nabývají proměnné belonging a autonomy kladných hodnot, z čehož vyplývá, že teroristické útoky v Londýně zcela jistě spadají do zcela nové kategorie globálního terorismu, která se nazývá homegrown terrorismus. Všichni čtyři útočníci mají velice silné vazby na Západ, tři z nich se narodili ve Velké Británii a čtvrtý z nich se do Velké Británie přestěhoval, když mu byl 1 rok. U proměnných, které se týkají autonomie, můžeme vidět také kladné hodnoty u všech čtyř útočníků. Dalšími důležitými proměnnými jsou role náboženství a války vedené Západem v muslimských zemích, které nabývají také kladných hodnot, tudíž by tyto informace měly být součástí definice. U poslední proměnné vidíme, že působení okolí a kvalita sociální situace útočníků nehraje tak důležitou roli, i když bychom si mohli myslet, že k takovému chování budou mít tendence spíše lidé ze slabších sociálních vrstev. Tento případ nám to vyvrací, jelikož tři ze čtyř útočníků patřili k rodinám z vyšších sociálních vrstev.

Podle typologie Maniho Cronea a Martina Harrowa spadají tyto útoky z hlediska belonging a autonomy ukazatelů do kategorie vnitřně autonomního homegrown terorismu. Tento typ se vyznačuje tím, že útočníci jsou nezávislé skupiny či osoby, které se sami zradikalizují, sami vycvičí a sami zafinancují teroristické útoky. Zároveň jsou ale velmi silně vázání na západní státy, ve kterých se narodili a mají státní občanství, v jiném případě prožijí více než 5 let na Západě.

Definice homegrown terorismu by v tomto případě mohla znít takto:

Homegrown terrorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu a zároveň nemají žádné vazby na teroristické skupiny v zahraničí, a je vedeno proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.

5 Útoky na redakci Charlie Hebdo 2015

Další útoky, kterým se věnuji v této kapitole, se odehrály 7. 1. 2015 v redakci satirického časopisu Charlie Hebdo v Paříži. Zemřelo tehdy 12 lidí z redakce a dalších 10 zůstalo zraněných. I když má pro nás lidský život nevyčísitelnou hodnotu, nejednalo se o nijak krvavý teroristický útok s několika desítkami mrtvých, jako je to u ostatních dvou vybraných útoků. Tento útok byl ale bohužel unikátní v tom, že šokoval celou Evropu tím, že byli zavražděni francouzští občané, kteří se nebáli prezentovat své názory v liberálním časopise a reprezentovali svobodu slova ve Francii. Tyto útoky byly významné tím, že mnoho Pařížanů vyšlo do ulic několik hodin po útocích a shromažďovali se na Náměstí republiky pod státním symbolem svobody, kde uctili památku mrtvých. Několik dní poté docházelo k mnoha projevům solidarity a zároveň k projevům nenávisti vůči tomuto barbarskému jednání. Jak již bylo zmíněno výše, útok na několik zaměstnanců kontroverzního časopisu se stal symbolem útoku na základní lidská práva, a to svobodu slova obyvatel demokratických evropských zemí. To dokazuje heslo: „Je suis Charlie“ (Já jsem Charlie), které se rozšířilo po celém světě jako úcta obětem útoků.⁸⁰

5.1 Sled událostí

Do redakce Charlie Hebdo, která byla hlídána policistou a měla neprůstřelné vstupní dveře na bezpečnostní kód, nebylo snadné proniknout. Oba útočníci měli přesné informace o tom, že celá redakce se schází pouze jednou týdně na pouhé dvě hodiny, tudíž vnikli do budovy redakce Charlie Hebdo ve středu 7. 1. 2015 v 11.15 hodin. Ze svědectví přeživšího novináře víme, že útočníci vstoupili do redakce oblečení jako vojáci, na sobě měli neprůstřelné vesty a křičeli „*Alláhu akbar*“, poté začali střílet do lidí, kteří se zdržovali v místnosti.⁸¹ Po střelbě odcházeli se vztyčenými zbraněmi a volali na kolem jdoucí: „*Řekněte novinářům, že jsme z Al-Káidy v Jemenu*“.⁸² Během chvíle se na ulici objevil policista, kterého na místě střelili chladnokrevně do hlavy. Druhý den zastřelil jejich přítel Amed Coulibaly také policistu a další osobu zranil. Celkem zemřelo 17 lidí, z toho 12 novinářů a karikaturistů z časopisu Charlie Hebdo, kteří se *provinili* tím, že svobodně psali o aktuálních událostech a často se

⁸⁰ ZAGATO, Alessandro (ed.). *The event of Charlie Hebdo: imaginaries of freedom and control*. Oxford: Berghahn Books, 2015. Critical interventions. s. 12-13

⁸¹ CALLIMACHI, Rukmini a Jim YARDLEY. From Scared Amateur to Paris Slaughterer. *New York Times* [online]. [cit. 2016-04-07]. ISSN 03624331. Dostupné z: <http://search.proquest.com.ezproxy.is.cuni.cz/docview/1648117300?accountid=15618> s. 7

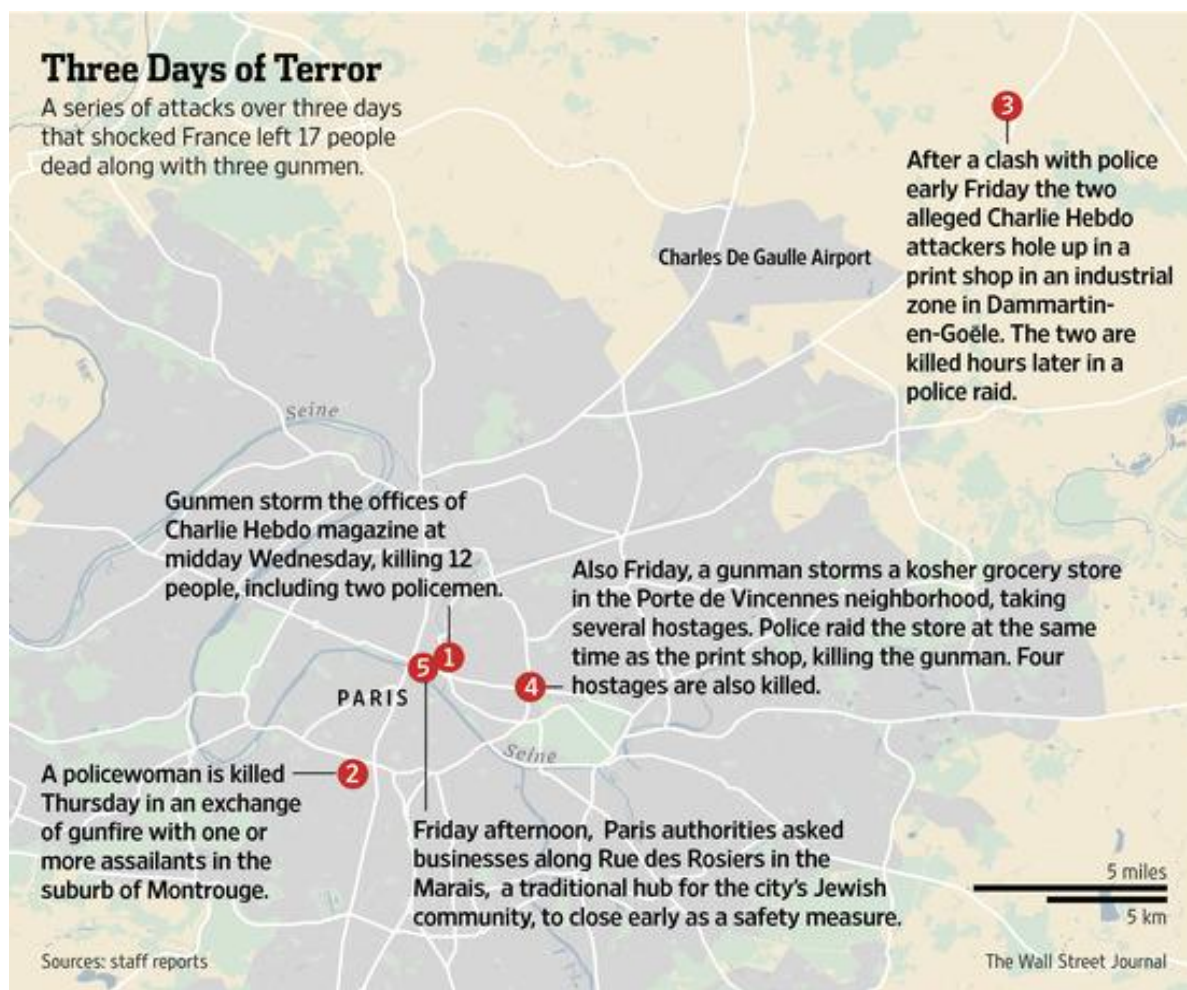
⁸² Tamtéž, s. 7

zaměřovali na problematiku islámu. Další 4 lidé zemřeli v důsledku páteční razie v Paříži.⁸³ V pátek 9. 1. 2015 byly téměř současně rozprostřeny dva policejní zátahy na všechny tři teroristy, kteří se skrývali na dvou místech. Bratři Kouachiové byli s jedním rukojmím v tiskařském závodě asi 25 mil od letiště Charlese de Gaulla a jejich přítel Amen Coulibaly přepadl obchod nacházející se na východním okraji města, kde držel další čtyři rukojmí, což byla předem promyšlená past, aby policie nechytla útočníky zodpovědné za středeční útoky. Coulibaly se na sebe snažil strhnout pozornost, aby zabránil zajmutí jeho přátel asi 30 mil daleko, vyhrožoval polici, že pokud zaútočí na bratry, tak zabije všechny rukojmí. Policie mezitím navázala kontakt s bratry Kouachiovými a začala vyjednávat. Jediným přáním obou bratrů bylo zemřít jako mučedníci. Policie nakonec po několikahodinovém čekání zaútočila a zabila oba teroristy a rukojmí byl propuštěn. Policii se podařilo zneškodnit i třetího útočníka, který bohužel všechny své rukojmí pozabíjel.⁸⁴

⁸³HIGGINS, ANDREW a DAN BILEFSKY. French Gunmen Die in Raids. *New York Times*[online]. 2015, **164**(56742), A1 [cit. 2016-04-13]. ISSN 03624331. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=100327679&scope=site>

⁸⁴ Tamtéž

Obrázek č. 1: Tři dny teroru

Zdroj: *nytimes.com*⁸⁵

5.2 Profil útočníků

Útočníci byli francouzští občané, kteří se narodili v Paříži, a vyrůstali na předměstí Paříže. Oba dva útočníci byli alžírského původu, což možná mohlo přispět k radikalizaci útočníků a jejich motivaci spáchat tak radikální čin, jelikož si nesou negativní pocity z francouzské koloniální éry. Jejich přetrvávající antikoloniální nálady mohly napomoci k radikalizaci útočníků, ale je jisté, že to nebylo jediným důvodem.⁸⁶

Saïd Kouachi byl jedním z útočníků a v době, kdy spáchal útok na zaměstnance časopisu Charlie Hebdo, mu bylo 34 let. Narodil se v roce 1980 do rodiny alžírských imigrantů a vyrůstal s jeho bratrem Chérifem, který byl o dva roky mladší (32 let v době spáchání útoku). Tito bratři byli hlavními strůjci útoků. Podle Mohameda Badaouiho, bývalého spolužáka

⁸⁵ HIGGINS, ANDREW a DAN BILEFSKY. French Gunmen Die in Raids. *New York Times*[online].

⁸⁶ ZAGATO, Alessandro, ed., s. 9

bratrů Kouachiových, chlapci osiřeli ve 12 a 14 letech, byli odebráni rodině, jelikož otec zemřel a matka onemocněla a poté také zemřela. Vyrůstali v pěstounské péči ve městě Rennes (Bretaň). I přes špatnou sociální situaci a rodinné zázemí začal Saïd studovat hotelový management, byl inteligentní, disciplinovaný, a proto si ho spolužáci zvolili zástupcem třídy. Mohamed Badaoui (taktéž muslim) si nevzpomíná, že by chlapci kladli důraz na náboženství a důležitost modlitby. Oba bratři se kolem roku 2000 přestěhovali do 19. městského obvodu, kde žilo mnoho muslimských přistěhovalců zejména bývalých francouzských kolonií severní Afriky. Chérif pracoval jako rozvozce pizzy. V této době začali bratři navštěvovat místní mešitu, kde bylo zvykem po modlitbách promlouvat o událostech dne, tady také potkali muže jménem Farid Benyettou, který později velice ovlivnil Chérifa.⁸⁷ Chérif Kouachi byl členem militantní sítě 19. okrsku v Paříži, která se nacházela ve velmi chudé čtvrti, známé jako síť Buttes-Chaumont. Mnoho z obyvatel této čtvrti bylo po invazi do Iráku rekrutováno právě panem Benyettou, mezi nimi i Chérif. Chérif nebyl v dřívějších dobách plně oddaným muslimem, ale došlo u něj k radikalizaci až poté, co viděl obrázky z mučení muslimů v iráckém vězení ze strany amerických vojáků, ke kterým došlo v roce 2004. V této době se rozhodl začít bojovat proti Spojeným státům americkým. Během tohoto období dochází u Chérifa k radikalizaci, a začíná se pravidelně stýkat s Faridem Bennyattou, který se hlásí k militantní džihádistické ideologii Al-Káidy. Chérif se stává jeho studentem a rozhodne se jet bojovat do Iráku proti americkým vojákům.⁸⁸ Jeho výcvik probíhá velmi neprofesionálně, skrz internet se seznamuje se zbraní AK-47 a poté dostává rady od muže, který ho učí pomocí ručně namalovaného obrázku zbraně AK-47 (Kalašnikov), kterou je ale schopen následně při útocích ovládat. Chérif si zpočátku nebyl stále jistý sám sebou. Dokonce se později přiznal, že když ho v roce 2005 zatkla policie, ulevilo se mu, jelikož nechtěl zemřít ve válce v Iráku. Ale cítil by se jako zbabělec, a tak se rozhodl i přes jeho výhrady pokračovat v plánu. Ovšem tento postoj se radikálně změnil, o deset let později po boku svého bratra pozabíjel 12 nevinných lidí ve jménu islámu. Aby se o tomto útoku dozvěděl celý svět, zavolal před smrtí do francouzské televize, kde uvedl, že tento útok byl spáchán ve jménu Al-Káidy v Jemenu. V roce 2008 byl Chérif odsouzen ke třem letům vězení, přestože v Iráku nikdy nebojoval. Jeho odsouzení bylo spojováno s účastí v již zmíněné militantní síti Buttes-Chaumont. Ve vězení poznal velmi významného agenta Al-Káidy Djamelu Beghala, který měl za úkol

⁸⁷ CALLIMACHI, Rukmini a Jim YARDLEY, s.2

⁸⁸ WALT, Vivienne. What We Know About the Two Men Being Hunted in France. *Time* [online]. 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=40b409a2-f4d7-4082-bd27-6869cb283861%40sessionmgr4005&vid=3&hid=4105&bdata=Jmxbmc9Y3Mmc210ZT11ZHMtbGl2ZSZZY29wZT1zaXRI#AN=100349607&db=bth>

vytvořit ve Francii buňku, která by bojovala proti americkým zájmům ve Francii. Djamel Beghal absolvoval výcvik v teroristickém táboře v Afghánistánu a byl odsouzen za plánování bombového útoku na velvyslanectví Spojených států amerických v Paříži. Tento muž zásadně ovlivnil myšlení Chérifa Kouachi. Dále potkává Ameda Coulibalyho, který později hraje velmi důležitou roli při dopadení obou bratrů Kouachiových. S oběma těmito muži se Chérif spřátelí a začíná spolupracovat. Cesta Saïda k radikálnímu vyznání islámu není tak dobře známá. Po propuštění Chérifa bratrů i jeho přátel z vězení (kolem roku 2009) začali pracovat na plánu útoku.⁸⁹

V roce 2011 jeden nebo oba z bratrů Kouachiové cestují do Jemenu za účelem výcviku s Al-Káidou. Zde není jasné, kdo a zda vůbec podstoupil výcvik, ale manželka Saïda Kouachia vypověděla, že v roce 2011 byla těhotná a on neodjížděl nikam déle než na pár dní a na druhou stranu také neměl platný cestovní pas, který údajně ztratil a zapomněl si zažádat o nový. Později je známo, že jeho bratr Chérif s tímto pasem cestoval do Jemenu. Po celou dobu plánování útoků byli všichni tři podezřelí sledováni tajnými službami a policií, ale jejich úsilí bylo bezvýznamné, jelikož útočníkům se podařilo komunikovat jinými prostředky. Ve vězení se naučili využívat jiných komunikačních prostředků, které se těžko dají zmapovat. Saïd žil šťastně se svou rodinou 90 mil od Paříže a užíval si každodenní manželský stereotyp, ani slovem se nezmínil o Charlie Hebdu nebo o situaci na Blízkém Východě.⁹⁰ Podle pozdějších slov samotného Chérifa vidíme plnou oddanost myšlence sebeobětování se: „*Farid mi tehdy řekl, že texty ukazují přínos sebevražedných útoků. V těchto textech je psáno, že je dobré zemřít jako mučedník.*”⁹¹

Velice důležitou otázkou je, zda byli útočníci napojeni na nějakou teroristickou organizaci či buňku v zahraničí. Podle tvrzení samotných útočníků a francouzské a americké tajné služby byli útočníci v kontaktu s teroristickou organizací al-Káida v Jemenu. Mělo prý dokonce dojít i k výcviku útočníků přímo v Jemenu. Tato informace není potvrzená, jelikož sama organizace se nepřihlásila k těmto útokům na Charlie Hebdo. Podle Deníku New York Times jsou patrná některá spojení bratrů Kouachiových a Ameda Coulibalyho s buňkou v zahraničí. Chérif Kouachi byl v kontaktu s mnoha odsouzenými a významnými teroristy, kteří měli kontakty na buňky v zahraničí nebo byli vůdci těchto buněk, jako například výše zmíněný Djamel Beghal. Farid Benyettou a Boubaker Hakim, kteří byli vůdci sítě Buttes-Chaumont,

⁸⁹ CALLIMACHI, Rukmini a Jim YARDLEY, s.1-4

⁹⁰ Tamtéž, s. 1-7

⁹¹ WALT, Vivienne. What We Know About the Two Men Being Hunted in France. *Time* [online].

kteřá rekrutovala mladé francouzské muslimy, jejímž členem se stal i Chérif. V roce 2011 podstoupil Chérif cestu do Jemenu, kde se údajně setkal s Anwarem al-Awlakim, což je vůdce Al-Káidy v Jemenu. Jeho bratr Saïd Kouachi byl podle francouzských služeb údajně nějak zapojen také do sítě Buttes-Chaumont, ale tyto informace nejsou podloženy. Po útocích na Charlie hebdo si francouzští vyšetřovatelé uvědomili, že Saïd Kouachi neodjel do Jemenu, ale že to byl jeho bratr s jeho pasem. Informací o údajném kontaktu se zahraničím ze strany Saïda je velmi málo a jsou nepodloženy. Posledním účastníkem teroristických útoků je Amed Coulibaly, který se setkává s Chérifem Kouachim a Djamelem Beghalem ve vězení, což také nepotvrzuje spojitost s teroristickou organizací v zahraničí. Dva dny po jeho smrti je ale zveřejněno video, kde pan Coulibaly sedí pod vlajkou Islámského státu a slibuje věrnost jeho vůdci, kterým je Abu Bakr al-Baghdadi, což ale také nedokazuje přímé napojení na Islámský stát.⁹²

5.3 Příčiny a důsledky útoků (shrnutí)

V této kapitole bych se chtěla zmínit o příčinách a důsledcích útoků na redakci Charlie Hebdo. Nejdříve bych chtěla zmínit pár informací o Charlie Hebdo. Tento satirický časopis začal vycházet v roce 1970, v roce 1982 byl oficiálně zakázán, ale v roce 1992 je opět obnoven. Tento týdeník publikuje fejetony, kreslené vtipy a seriály na aktuální téma ze světa politiky a kultury. Je to velice kontroverzní časopis, jelikož je velice levicově orientovaný a soustřeďuje se na kritiku pravice a hlavně všechna tři hlavní světová náboženství.⁹³ Pro ilustraci bych chtěla zmínit část odstavce, kterým se prezentují: „*Charlie Hebdo nepotřebuje Wall Street ani víru v boha, nepotřebuje ani dvě auta a tři telefony, aby byl šťastný. Chcete-li být šťastný, tak Charlie kreslí, píše, dělá rozhovory, přemýšlí a směje se všemu, co je na této zemi směšné a chichotání se všemu, co je absurdní. Což znamená - skoro všechno.*“⁹⁴ Příčiny těchto útoků můžeme hledat již v roce 2006, kdy časopis Charlie Hebdo otiskl dánské karikatury proroka Mohameda ve speciálním vydání s prorokem Mohamedem na titulní stránce, obklopeným mnoha fundamentalisty a s povzdechem proroka: „*Je těžké být milován idioty.*“⁹⁵ Tento čin nezůstal bez následků, jelikož v Islámu je striktně zakázáno

⁹² AISCH, Gregor, Larry BUCHANAN, Tom GIRATIKANON, Andrew HIGGINS, Eric SCHMITT, Archie TSE a Karen YOURISH. The Links Among the Paris Terror Suspects and Their Connections to Jihad. *The New York Times* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/interactive/2015/01/09/world/europe/links-between-the-charlie-hebdo-suspects.html?_r=0

⁹³ HISTORY. *Charlie Hebdo* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/en/history/>

⁹⁴ WHO IS CHARLIE HEBDO? *Charlie Hebdo* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/en/>

⁹⁵ HISTORY. *Charlie Hebdo* [online].

jakkoli zobrazovat proroka Mohameda, což znamená ho zneuctít. Již v roce 2011 byla redakce Charlie Hebdo napadena a došlo tam k výbuchu benzínové bomby. K útoku došlo jeden den po vydání dalšího čísla Charlie Hebdo s karikaturou proroka na titulní straně.⁹⁶ Další příčinou těchto útoků na satirický časopis jsou zcela jistě války vedené proti muslimskému obyvatelstvu ze strany západních zemí, zejména USA a jejich spojenců, tedy i Francie. Ponižování muslimských obyvatel americkými vojáky vedlo k radikalizaci jednoho z bratrů, který se rozhodl přijmout militantní džihádistickou ideologii, se kterou se seznámil v síti Buttes-Chaumont, jejíž byl členem. Příčinou útoků jsou zajisté náboženská role, jelikož v náboženství našli útočníci útěchu, jejich víra v posmrtný život, který nastane po mučednické smrti a vykonání teroristického činu s cílem pomstít proroka Mohameda, vedlo bratry k těmto činům. Alain Grignard, který vyšetřoval teroristické útoky ve Francii po desetiletí, v rozhovoru řekl, že všichni tři útočníci se znali a byli ze stejné sítě, i když není úplně jisté, zda byly útoky koordinovány zvenčí či nikoliv. Ale jejich výcvik a zkušenosti ukázaly, že se nejednalo jen o nějaké amatéry z chudé čtvrti, kteří se rozhodli spáchat teroristický čin.⁹⁷

Důsledkem těchto útoků byla změna bezpečnostní situace v celé Evropě. Mnoho obyvatel Evropské unie se kvůli teroristickým útokům necítí bezpečně ve svých zemích a samozřejmě to podporuje i nenávist vůči přistěhovalcům, zejména z muslimských zemí. Tento problém je v současné době v kontextu uprchlické krize velice aktuální zejména v zemích jako jsou Francie, Německo, Belgie apod.

Závěrem bych chtěla zmínit vyjádření o útocích francouzského prezidenta François Hollande. Hollande označil tyto útoky ve svém projevu za největší záchvat hněvu teroristů, který se snesl na Francii od dob Alžírské války (1954 – 1962). Podle něj to byl čin fanatiků, kteří zapříčinili národní tragédii, se kterou se musí národ vyrovnat.⁹⁸ Prezident Hollande ale netušil, že za tři čtvrtě roku dojde ještě k tragičtějším a krvavějším teroristickým útokům hned na čtyřech místech Francie (Paříže). O těchto útocích pojednává poslední kapitola.

⁹⁶ French satirical paper Charlie Hebdo attacked in Paris, *BBC News*, 2. 11. 2011, Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-15550350> 12. 4. 2016

⁹⁷ HIGGINS, ANDREW a DAN BILEFSKY. FRENCH GUNMEN DIE IN RAIDS. *New York Times*[online].

⁹⁸ Tamtéž

5.4 Souhrnná tabulka

Tabulka 3: Teroristické útoky na redakci Charlie Hebdo

Teroristické útoky na redakci Charlie Hebdo 2015							
Belonging		Autonomy			Motivy		
Jména útočnicků	Původ útočnicků (2. generace)	Vazby na Západ	Nezávislost na teroristických skupinách v zahraničí	Výcvik útočnicků (self-trained)	Role náboženství (muslimové)	Války vedené Západem v muslimských zemích	Kvalitní sociální situace útočnicků, zázemí
Saïd Kouachi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
Chérif Kouachi	✓	✓	X	X	✓	✓	X
✓ ANO X NE							

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z tabulky výše, jednalo se o homegrown terorismus, jelikož údaje v tabulce vážící se k pojmu “belonging“ nabývají kladných hodnot. Oba dva útočníci se narodili na území Francie, kde také vyrůstali v rodině francouzských přistěhovalců. Tudíž je první proměnná splněna a druhá proměnná představující vazby na Západ nabývá taktéž kladných hodnot u obou útočnicků. Motivy obou útočnicků jsou také shodné. Oba bratři Kouachiové byli vyznavači islámu, který sehrál v jejich radikalizaci velkou roli. Tento bod souvisí s postojem bratrů k válkám vedených Západem v islámských zemích. U obou bratrů je patrné, že nesouhlasí s ponižováním a utlačováním muslimského obyvatelstva, ke kterému dochází ve spojitosti s válkou v Iráku. V neposlední řadě je zde potvrzen předpoklad, že útočníci pocházejí ze špatného sociálního prostředí a špatné rodinné situace, která mohla napomoci radikalizaci těchto útočnicků. Závěrem bych chtěla zhodnotit velice zajímavou situaci, která nastává u proměnné “autonomy“. Oba dva útočníci mají odlišné hodnoty u této proměnné. Starší z bratrů nebyl údajně napojen na žádnou teroristickou organizaci v zahraničí a nepodstoupil tam ani výcvik. Na druhé straně mladší z bratrů Chérif byl v kontaktu s mnoha představiteli teroristických skupin, kteří ho mohli ovlivnit. Tyto informace nejsou zcela potvrzené, ale je patrné, že Chérif se setkal a znal některé představitele teroristických buněk. Další proměnou je výcvik útočnicka. Chérif údajně odcestoval do Jemenu, kde měl být

vycvičen, tudíž výše zmíněná proměnná nabývá záporných hodnot. Ale tyto informace nejsou potvrzené a stojí pouze na tvrzení amerických a francouzských tajných služeb.

Tyto útoky zároveň spadají podle typologie homegrown terorismu Manniho Croneho a Martina Harrowa do kategorie vnitřně přidružený typ homegrown terorismu. Nejvýraznějšími znaky tohoto typu jsou výrazné vazby na západní země (útočníci se narodili na Západě nebo tam dlouhodobě žijí) a dále to jsou vazby na teroristické organizace v zahraničí. V tomto případě nelze zcela vyloučit spojitost mezi skupinou útočníků a teroristickou organizací.

Z informací vyplývajících z výše uvedené tabulky by definice homegrown terorismu měla znít takto:

Homegrown terrorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu a u některých dochází ke kontaktu s teroristickými skupinami v zahraničí; násilí je pácháno proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.

6 Útoky v Paříži 2015

Hlavní město Francie zažila během deseti měsíců dva teroristické útoky a ten druhý se považuje za jeden z nejhorších teroristických útoků spáchaných v Evropě za posledních 10 let. Tyto útoky byly naplánovány tak, že neprobíhaly pouze na jednom místě, ale byly rozprostřeny po celé Paříži na místech, kde byla velká koncentrace obyvatel. Jelikož byl páteční večer, mnoho lidí šlo na večeři do restaurace, na zápas na stadion a na koncert do klubu. Tato místa se stala 13. 11. 2015 terčem několika útočníků. Tyto útoky se lišily od předchozích dvou útoků tím, že se k nim přihlásila teroristická organizace Islámský stát, která operuje na území Sýrie a Iráku, tudíž se zde vytrácí jistá míra autonomie útočníků, jak ji můžeme vidět u předchozích útoků. Tento čin vyvolal velkou vlnu solidarity po celém světě a prezident Francois Hollande ve svém projevu vyzval ke vztyčení vlajek k uctění památky obětí teroristických útoků.⁹⁹ Francois Hollande dále ve svém projevu řekl: „*Slibuji Vám slavnostně, že Francie bude dělat vše pro to, aby zničila armádu fanatiků, kteří provedli tyto zločiny.*“¹⁰⁰

6.1 Sled událostí

Teroristické útoky v Paříži proběhly 13. listopadu 2015 a byly vykonány devíti útočníky. Útoky, při nichž zemřelo 130 lidí, trvaly pouze 20 minut a byly uskutečněny na šesti místech Paříže. Jednalo se o bary, restaurace, kluby a sportovní stadion. První útok se stal v 21:20 místního času a poslední útok byl spáchán ve 21:40. Jak již bylo zmíněno, první útok byl spáchán v 21:20 na fotbalovém stadionu Stade de France, kde se konalo přátelské utkání mezi týmem Francie a týmem Německa, u kterého byl přítomen i francouzský prezident Francois Hollande. Jeden z útočníků odpálil bombu u vchodu na stadion, jelikož neprošel bezpečnostní kontrolou. Zemřeli dva lidé. Další výbuch zazněl v 20:30, kdy se druhý muž pokusil dostat na stadion, ale taktéž se odpálil pouze u vchodu. Prezident Hollande byl samozřejmě okamžitě evakuován, ale ostatní fanoušci měli z bezpečnostních důvodů zůstat čekat uvnitř stadionu.¹⁰¹

Druhý útok spáchal ozbrojený muž, který vtrhl nejprve do restaurace a poté do baru a začal střílet do lidí. Bylo to v 21:25 v oblíbené čtvrti nedaleko Náměstí republiky, kde bylo mnoho takových barů a restaurací jako Le Carillon. V tomto baru začal neznámý útočník střílet do

⁹⁹ BRUMFIELD, Ben. France remembers Paris terror victims after Hollande beats war drums. *CNN* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/11/27/world/paris-attacks/index.html>

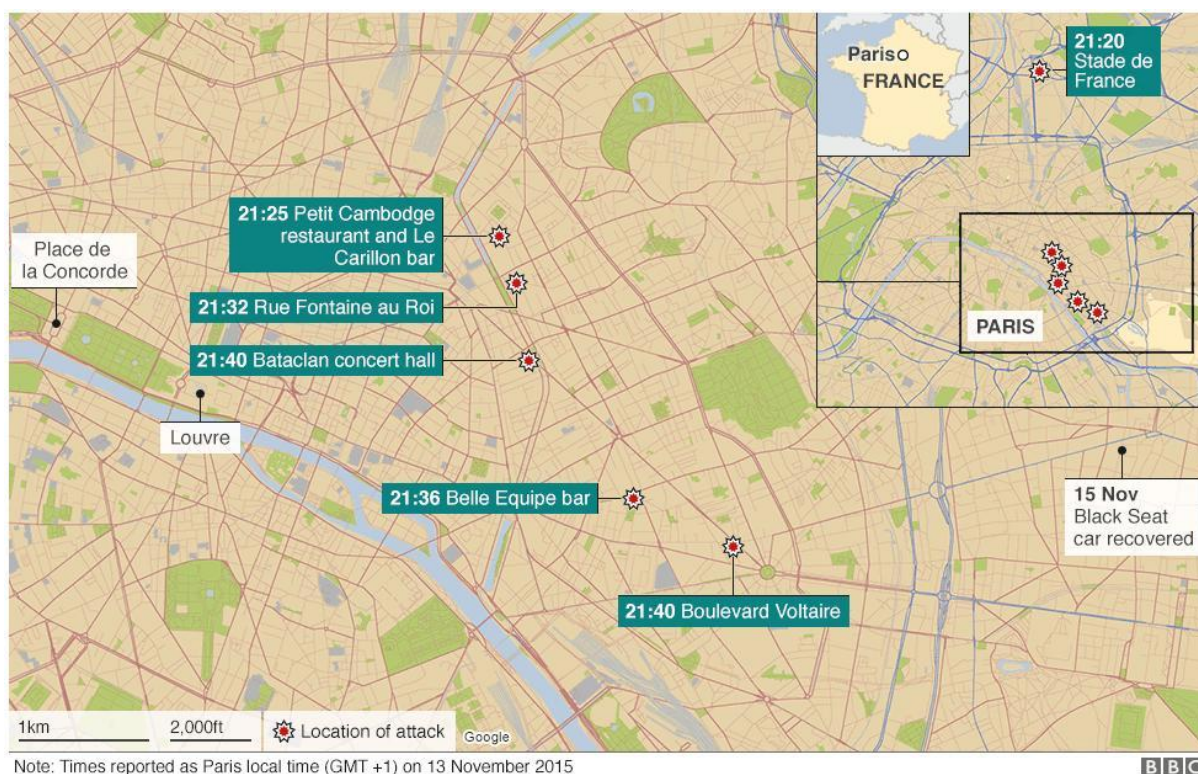
¹⁰⁰ Tamtéž

¹⁰¹ Paris attacks: What happened on the night. *BBC News* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>

lidí. Pak přešel ulici a vešel do restaurace Le Petit Cambodge, kde pokračoval ve střelbě, vystřílel 100 nábojů, při kterých zemřelo 15 lidí a dalších 15 lidí bylo vážně zraněno.¹⁰²

V čase 21:32 došlo k dalšímu útoku, který proběhl na ulici před restaurací Cafe Bonne a pizzerií La Casa Nostra, kde zemřelo dalších 5 lidí a dalších 8 lidí bylo vážně zraněno. U obou posledních útoků svědci vypověděli, že viděli teroristy přijet v černém voze značky Seat. V čase 21:36 došlo k další střelbě, tento krát v ulici Rue de Charonne, kde utočníci vešli na zahrádku restaurace La Belle Equipe a zabili 19 lidí a dalších 9 jich nechali ve vážném stavu. Podle svědků tito muži opět přijeli v černém voze značky Seat. V čase 21:40 se v restauraci Comptoir Voltaire na ulici Boulevard Voltaire odpálil další sebevražedný terorista, který má na sobě podobnou nálož jako jeho kolegové ze stadionu Stade de France. On sám zemřel, další člověk byl vážně zraněn a několik dalších lidí mělo lehká zranění.¹⁰³

Obrázek č. 2: Mapa pařížských útoků

Zdroj: *bbc.com*¹⁰⁴

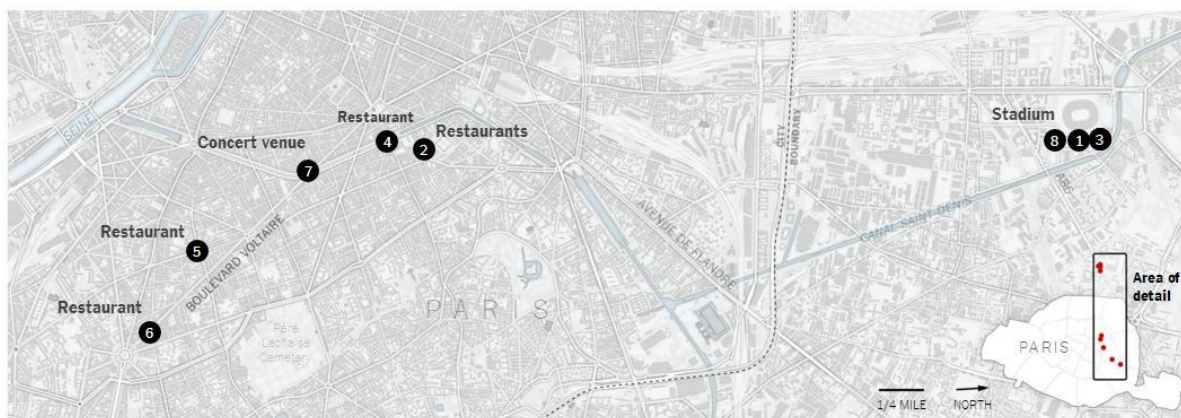
¹⁰² Paris attacks: What happened on the night. *BBC News* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>

¹⁰³ MARTINEZ, Michael. Timeline: What happened in Paris attacks. *CNN* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/11/14/world/what-happened-in-paris-attacks-timeline/index.html>

¹⁰⁴ Paris attacks: What happened on the night. *BBC News* [online].

Obrázek č. 3: Mapa pařížských útoků č. 2

9:20 p.m.	9:25	9:30	9:32	9:36	9:40	9:40	9:53
1 Stadium	2 Restaurants	3 Stadium	4 Restaurant	5 Restaurant	6 Restaurant	7 Concert hall	8 Stadium
1 killed	15 killed	None killed	5 killed	19 killed	None killed	89 killed	None killed
Suicide bomb	Shooting	Suicide bomb	Shooting	Shooting	Suicide bomb	Shooting and suicide bombs	Suicide bomb

The New York Times

Zdroj: www.nytimes.com¹⁰⁵

Nejhorším útokem, ke kterému došlo v čase 21:40, byl útok na koncertní sál Bataclan, kde probíhal koncert rockové skupiny Eagles of Death Metal. Tento sál má kapacitu 1500 míst a v ten večer bylo vyprodáno. Tři těžce ozbrojení muži, kteří vystoupili z černého vozu značky Volkswagen Polo, vešli do přeplněného koncertního sálu a čekali v zadní části klubu. Poté se začali přesouvat směrem k pódiu a s výkřiky: „Alláhu Akbar“ začali střílet do davu. Dalších 20 minut se nepřetržitě střílelo, podle svědků vhodili útočníci do davu i granáty, bylo to krveprolití. V tuto chvíli zachvátila dav panika a lidé se snažili utéct pryč z klubu. Podle svědků nejdříve zněly výstřely jako petardy, někdo si dokonce myslel, že je to součástí koncertu, ale pak si začali uvědomovat, že kolem nich lidé umírají a všichni se snažili lehnout si na zem. Útočníci ale nepřestávali náhodně střílet do davu. Mnoho lidí se snažilo uniknout únikovým východem, který se nacházel vlevo od jeviště.¹⁰⁶

Teprve ve 22:15 dorazila speciální jednotka policistů na místo činu. Hodinu po vstupu policie na místo, tedy ve 23:15, se policii podařilo dosáhnout dveří v prvním patře klubu, kde drželi dva útočníci ozbrojení výbušnými vestami několik rukojmí. Po nějaké době dostala policie rozkaz k útoku, jeden policistů zastřelil prvního útočníka, kterému se odpálil výbušný pás,

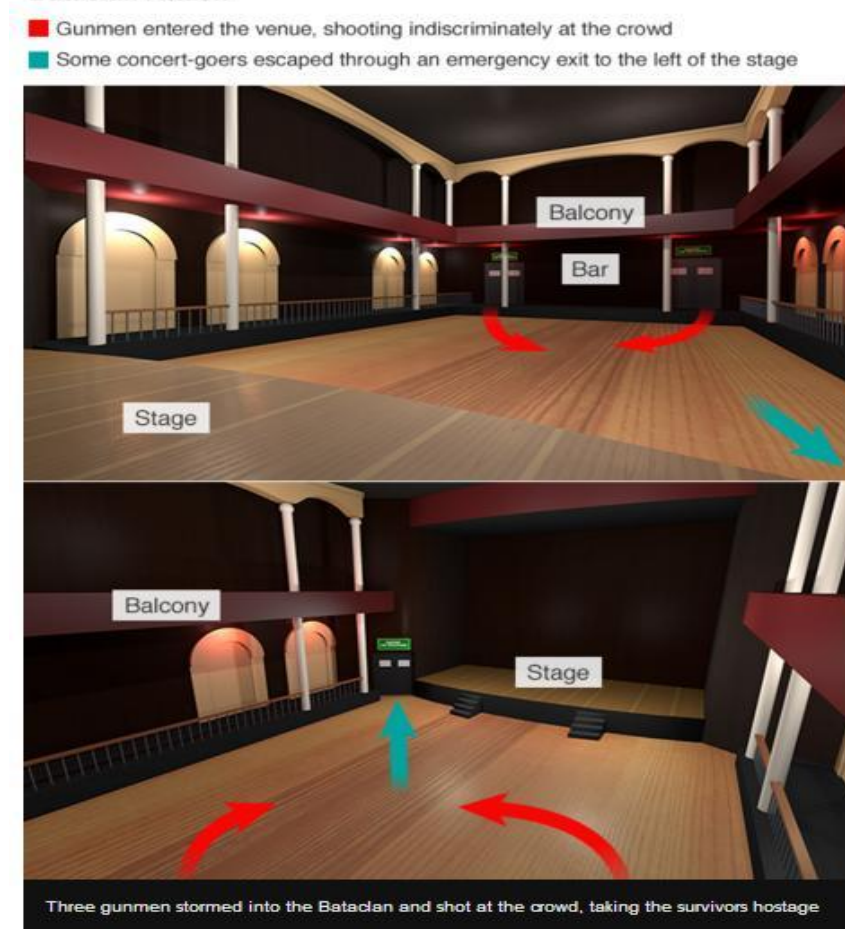
¹⁰⁵ Three Hours of Terror in Paris, Moment by Moment. *The New York times* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/interactive/2015/11/13/world/europe/paris-shooting-attacks.html>

¹⁰⁶ NOSSITER, Adam a Andrew HIGGINS. 'Scene of Carnage' Inside Sold-Out Paris Concert Hall. *The New York Times* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2015/11/14/world/europe/paris-attacks.html?_r=0

další dva útočníci se taktéž odpálili pomocí pásů s výbušninami.¹⁰⁷ Tito tři muži byli později identifikováni jako Omar Ismail Mostefai, kterému bylo v době útoku 29 let, Samy Animour, kterému bylo 28 let, a Foued Mohamed-Aggad, kterému bylo pouhých 23 let.¹⁰⁸

Tento útok na koncertní halu Bataclan si vyžádal 89 obětí a mnoho desítek zraněných. Nicméně celkové ztráty po všech teroristických útocích si vyžádaly 130 obětí a další stovky lidí zraněných. Z těchto důvodů se tyto útoky považují za nejhorší útoky posledních deset let v Evropě.¹⁰⁹ Obrázek níže ilustruje útok na klub Bataclan.

Obrázek č. 4: Útok na klub Bataclan
Bataclan Attack

Zdroj: *bbc.com*¹¹⁰

¹⁰⁷What happened at the Bataclan? *BBC News* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34827497>

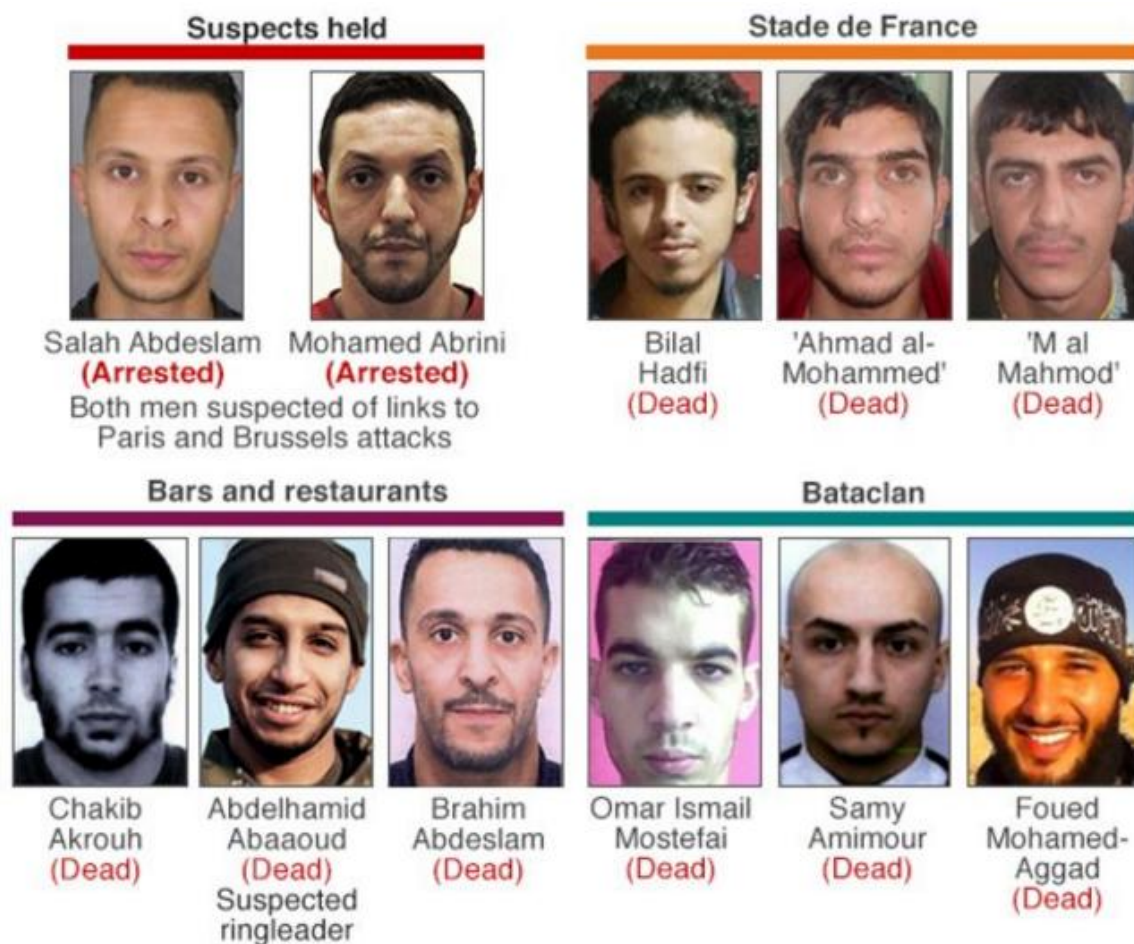
¹⁰⁸Paris attacks: What happened on the night. *BBC News* [online]. 2015

¹⁰⁹Tamtéž

¹¹⁰What happened at the Bataclan? *BBC News* [online].

6.2 Profil útočníků

Obrázek č. 5: Seznam útočníků z pařížských útoků

Source: Pictures AFP, EVN, EPA, Belgian Police

BBC

Zdroj: *bbc.com*¹¹¹

Jelikož byly tyto poslední útoky poměrně rozsáhlé oproti dvěma předchozím, rozšířil se počet útočníků zapojených do těchto útoků na číslo jedenáct. Za strůjce útoků v Paříži jsou považováni Abdelhamid Abaaoud a Salah Abdeslam. První z nich je belgické národnosti a byl zabit pařížskou policií při razii ve čtvrti Saint-Denis na severu Paříže několik dní po pařížských útocích. Druhý strůjce útoků byl francouzské národnosti, narozený v Bruselu, a byl až do 18. 3. 2016 na útěku, ale policie ho zatkla při razii ve čtvrti Molenbeek v Belgii. Salah Abdeslam byl několikrát trestně stíhaný za drobné kriminální přestupky. Z některých

¹¹¹ Paris attacks: Who were the attackers? *BBC News* [online]. 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34832512>

zdrojů se dozvídáme, že strávil nějaký čas ve vězení, kde se měl údajně seznámit s podezřelým organizátorem pařížských útoků Abdelhamidem Abaaoudem. Jeho úloha v teroristických útocích je nejasná, policie vypátrala, že Salah Abdeslam vypůjčil auta, která byla později nalezena poblíž klubu Bataclan a zamluvil pokoje v hotelu v Paříži, tudíž byla jeho role spíše logistická.¹¹²

V této části kapitoly bych se chtěla věnovat útočníkům, kteří byli zapojeni do bombových útoků na stadionu Stade de France. Jednalo se o tři muže, kteří se odpálili venku před stadionem, jelikož nebyli vpuštěni dovnitř. První útočník se odpálil v 21:20 místního času před vchodem D a zabil jednoho kolemjdoucího, tento muž se údajně jmenoval Ahmad al-Mohammad, podle cestovního pasu, který byl nalezen na místě činu. Podle pasu bylo muži 25 let a pocházel z města Idlib v Sýrii. Policie si myslí, že byl tento pas ukraden nějakému migrantovi, jelikož údaje v něm říkají, že 3. října přešel přes Řecko do Evropy a 7. října byl zaznamenán průchod přes Srbsko. Druhý útočník se odpálil v čase 21:30 před vchodem H do stadionu a nikoho dalšího nezabil. Tento muž se jménem M al-Mahmod, který údajně přicestoval do Evropy taktéž přes řecký ostrov Leros 3. října s prvním podezřelým Ahmadem al-Mohammadem. O tomto útočníkovi nemá policie taktéž žádné konkrétní informace. Zřejmě se dostali do Evropy s ostatními uprchlíky ze Sýrie. Třetím útočníkem, který se odpálil v 21:53 před Mc Donaldem poblíž fotbalového stadionu, je Bilal Hadfi, kterému v době útoku bylo 20 let. Byl francouzské národnosti, ale žil v Belgii. Tento útočník zřejmě absolvoval cestu do Sýrie v lednu roku 2015.¹¹³ Na svém Facebooku pak napsal: „*Tito psi útočí všude na naše civilisty. Udeřme v jejich komunitě prasat, aby už nikdy nemohli cítit bezpečně v jejich snech.*“¹¹⁴

Dále bych se chtěla věnovat trojici útočníků, kteří zaútočili na bary a restaurace v centru Paříže. Jedním z nich byl Brahim Abdeslam, kterému bylo 31 let, měl francouzskou národnost, ale žil v Belgii. Tento muž byl přímo napojen na hlavního strůjce útoků Abdelhamida Abaaouda. Oba dva tito muži žili v Bruselu ve čtvrti Molenbeek, které se přezdívá „ráj extremistů“. Dále je známo, že na začátku roku 2015 cestoval do Turecka s úmyslem dostat se do Sýrie, ale byl deportován policií a navrácen zpět do Belgie. Podle příbuzných a přátel, kteří znali oba bratry, nebyli žádnými radikály, oba vedli bar

¹¹² Paris attacks: Who were the attackers? *BBC News* [online]. 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34832512>

¹¹³ Unraveling the Connections Among the Paris Attackers. *The New York Times* [online]. 2015 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/interactive/2015/11/15/world/europe/manhunt-for-paris-attackers.html>

¹¹⁴ Tamtéž

v Molenbeeku a bavili se jako ostatní mladí lidé, pili alkohol a kouřili marihuanu. Druhým útočníkem byl již zmíněný Abdelhamid Abaaoud, který naplánoval pařížské útoky. V době útoků mu bylo 28 let a vyrostl v Bruselu ve čtvrti Molenbeek. Podle francouzské a americké tajné služby byl tento muž od roku 2013 součástí teroristické skupiny Islámský stát a účastnil se bojů v Sýrii a byl v kontaktu s mnoha dalšími vůdci této organizace. Byl zapojen také do útoků na bruselské židovské muzeum v květnu 2014 a mnoha dalších. Tento muž byl zastřelen policií 18. listopadu 2015 po dlouhé přestřelce s policií při razii v pařížské čtvrti Saint-Denis. Posledním útočníkem byl Chakib Akrouh, který se narodil a vyrostl v Belgii a v době útoků mu bylo 25 let. V roce 2013 absolvoval taktéž cestu do Sýrie. Zemřel při razii ve čtvrti Saint-Denis, kde se odpálil. Policii poté trvalo 8 týdnů, aby identifikovala jeho ostatky podle matčiny DNA.¹¹⁵

Poslední část této kapitoly se věnuje třem útočníkům, kteří zabili 89 lidí v klubu Bataclan. Omar Ismail Mostefai byl francouzské národnosti a v době útoků mu bylo 29 let. Narodil se na pařížském předměstí Courcouronnes. Během let 2005 – 2012 žil v Chartres se svým otcem. Byl známý svými přestupky, za které byl 8 krát odsouzen, ale nestrávil žádnou dobu ve vězení. Podle místních nejevnil žádné známky radikalismu, pouze se svým otcem navštěvoval místní mešitu. Jsou záznamy o tom, že byl v roce 2013 v Turecku, ale pak není známo, že by Osmar Ismail Mostefai opustil tuto zemi a navštívil Sýrii. Tento muž se odpálil v klubu Bataclan. Dalším útočníkem je Samy Amimour, který se narodil ve Francii, a bylo mu 28 let. Tento muž byl zřejmě napojen na teroristickou organizaci Islámský stát a zřejmě podstoupil cestu do Jemenu. Byl zapojen do několika dalších teroristických akcí. O tomto muži policie nemá mnoho informací. Tento muž se také dobrovolně odpálil v klubu Bataclan. Třetím útočníkem je Foued Mohamed-Aggad, který je francouzské národnosti, ale jeho matka byla marockého původu. Tento muž absolvoval s jeho bratrem Karimem výcvik v Sýrii, kam odešli v roce 2013, a v době útoků mu bylo 23 let. Taktéž se nakonec odpálil v koncertním sále Bataclan.¹¹⁶ Tyto profily útočníků nejsou nijak obsáhlé, jelikož policie nemá mnoho informací o jednotlivých útočnících.

Posledním mužem zapleteným do těchto útoků je Mohamed Abrini, který byl zatčen 8. 4. 2016. Tento muž potvrdil, že byl zapojen do teroristických útoků v Paříži, ale i do nedávných útoků, které proběhly 22. 3. 2016 v Bruselu. Abrini má belgickou a marockou státní

¹¹⁵ Paris attacks: Who were the attackers? *BBC News* [online]. 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34832512>

¹¹⁶ Tamtéž

příslušnost a vyrůstal v Bruselu. Po smrti jeho mladšího bratra v roce 2014 se Abrini rozhodl zapojit do útoků v Evropě. Jeho bratr zemřel v Sýrii, kde bojoval po boku Islámského státu. Mohamed Abrini napomáhal s plánováním pařížských útoků a s logistickou podporou.¹¹⁷

6.3 Příčiny a důsledky útoků (shrnutí)

Mezi hlavní příčinu těchto útoků patří politická situace na Blízkém Východě, zejména v Sýrii. Tyto útoky byly naplánovány jako odvěta za válku a boje spojeneckých vojsk v Sýrii, zejména proti teroristické organizaci Islámský stát. Válka v Sýrii začala v roce 2011, kdy probíhalo tzv. Arabské jaro. Víceméně poklidné demonstrace přerostly v občanskou válku, která tam trvá dodnes. Spojené státy americké a další státy západní Evropy bojují proti islamistům z celého světa, kteří chtějí pod vedením Islámského státu vytvořit na tomto území kalifát. Právě angažovanost Západu v této válce a zabíjení islamistů ze strany vojáků spojeneckých armád přispěly k radikalizaci a zejména motivaci útočníků ke spáchání těchto útoků. Další významnou příčinou těchto útoků je přistěhovalecká krize, která trvá již od jara 2015 a je úzce spojená právě s válkou v Sýrii. Kvůli této krizi se do Evropy dostává mnoho potencionálních teroristů, kteří mají zkušenost s válkou a nemají problém s šířením násilí vůči civilnímu obyvatelstvu.

Důsledky těchto útoků jsou zřejmé, pár dní po útocích se Francie rozhodla jít plně do války proti Islámskému státu, který operuje na území Sýrie a Iráku. Dalším důsledkem těchto útoků je zavedení větších kontrol a sběr a sdílení dat o cestujících v letecké dopravě. Sbírala by se tato data: jména cestujících, informace o cestách (data, trasy) a platební údaje. Všechny letecké společnosti by tato data musela uchovávat o všech cestujících, kteří cestují do a z Evropské unie a předávaly by je národním vládám.¹¹⁸ Tato debata se vedla hlavně kvůli bezpečnosti v Evropě, ale na druhé straně byly často zmiňovány občanské svobody a ochrana soukromí. Nicméně tyto debaty byly potlačeny díky předešlým dvěma útokům na redakci Charlie Hebdo a pařížské útoky z listopadu 2015. V neposlední řadě bych chtěla zmínit, že 22. 3. 2016 se stal terčem útoků Brusel, kde zemřelo nejméně 30 lidí, a další tři stovky lidí zůstali zraněni. Kvůli všem těmto útokům se zvýšila bezpečnostní opatření v celé Evropě.

¹¹⁷ JOHNSTON, Chris. Mohamed Abrini admits to being 'man in the hat' at Brussels airport. *The Guardian* [online]. 2016 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2016/apr/09/paris-attacks-suspect-mohamed-abrini-charged-with-terrorist-murders>

¹¹⁸ KANTER, James. Europe, in Wake of Attacks, Votes to Collect Air Passenger Data. *The New York Times* [online]. 2016 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2016/04/15/business/international/eu-collect-air-passenger-data.html?ref=collection%2Fnewseventcollection%2FAttacks%20in%20Paris&_r=0

6.4 Souhrnná tabulka

Tabulka 4: Teroristické útoky v Paříži

Teroristické útoky v Paříži 2015							
Jména útočnicků	Belonging		Autonomy		Motivy		
	Původ útočnicků (2. generace)	Vazby na Západ	Nezávislost na teroristických skupinách v zahraničí	Výcvik útočnicků (self-trained)	Role náboženství (muslimové)	Války vedené Západem v muslimských zemích	Kvalitní sociální situace útočnicků, zázemí
Abdelhamid Abaaoud (28)	✓	✓	X	X	✓	✓	X
Brahim Abdeslam (31)	✓	✓	X	X	✓	✓	X
Chakib Akrouh (25)	✓	✓	X	X	✓	✓	X
Omar Ismail Mostefai (29)	✓	✓	X	X	✓	✓	X
Samy Amimour (28)	✓	✓	X	X	✓	✓	X
Foued Mohamed-Aggad (23)	✓	✓	X	X	✓	✓	X
Bilal Hadfi (20)	✓	✓	X	X	✓	✓	X
M al-Mahmod	?	?	?	?	?	?	?
Ahmad al-Mohammed	?	?	?	?	?	?	?
✓ ANO	X	NE					

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je vidět z výše uvedené tabulky, tyto útočníci se velmi liší od předešlých útočnicků hned z několika důvodů. Nejdůležitějším poznatkem je, že nezávislá proměnná autonomy u všech útočnicků nabývá záporných hodnot, tudíž se nepotvrzuje domněnka, že útočníci byli zcela nezávislí a neměli žádné kontakty s teroristickými skupinami v zahraničí. Téměř všichni byli v kontaktu s nějakým představitelem organizace Islámský stát, která operuje v Sýrii a Iráku a také mnoho z těchto útočnicků absolvovalo cestu do Sýrie. Organizace Islámský stát se také přihlásila k těmto pařížským útokům, tudíž je potvrzena spojitost těchto útočnicků s organizací v zahraničí. Na druhou stranu je plně potvrzena nezávislá proměnná belonging, která nabývá u všech útočnicků kladných hodnot. Všichni útočníci se totiž narodili na území Belgie či Francie a vyrůstali v těchto zemích, tudíž byli právoplatnými občany těchto zemí a jejich vazby na Západ jsou tedy nevyhnutelné. Motivy útočnicků jsou také zcela jasné, jelikož mnoho z nich při svých útocích provolávalo Alláhu akbar a jejich vyjádření na sociálních sítích a později ve videích potvrzuje, že byli muslimského vyznání, a důvodem těchto útoků byly

války, které vede Západ proti muslimskému obyvatelstvu na jejich území. Také jich několik z nich absolvovalo cestu do Sýrie. U posledních dvou útočníků nejsou vyplněny údaje v tabulce, jelikož není známa jejich přesná totožnost. Do Evropy se totiž pravděpodobně dostali na cizí cestovní pas.

Pařížské útoky by se daly zařadit z hlediska belonging a autonomy ukazatelů podle typologie Manniho Croneho a Martina Harrowa do kategorie vnitřně přidružený typ homegrown terorismu. Tyto útoky se vyznačují vysokými vazbami na Západ a útočníci zde strávili velkou část života, na druhé straně je patrné, že útočníci měli vazby na teroristické organizace v zahraničí, tudíž nejednali zcela nezávisle.

Definice by tedy mohla znít:

Homegrown terorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu, proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.

Závěr

Tato diplomová práce se věnuje důkladné analýze novodobého termínu homegrown terorismus. Tento zcela nový pojem se poprvé objevil po teroristických útocích v Londýně v roce 2005. Fenomén homegrown terorismus lze tedy zařadit jako podjev globálního terorismu. Tento fenomén je charakteristický tím, že útočníci se narodili a vyrůstají v západních zemích, nebo stráví v těchto zemích své formující roky života (13-19 let). Tyto ukazatelé charakterizují pojem “belonging“, což znamená, že útočníci mají vazby na západní státy. Druhý pojem “autonomy“ je spojován s nezávislostí na militantních skupinách v zahraničí a skutečností, že útočník nepodstoupil žádný výcvik v zahraničí nebo se nezúčastnil žádného džihádu v zahraničí. Cílem této práce je vytvoření definice homegrown terorismu na základě analýzy tří teroristických útoků, které se staly mezi lety 2005 a 2015.

V teoretické části práce jsem se věnovala nejprve problematice terorismu obecně, zmínila jsem vybrané definice tohoto pojmu a úskalí při definování tohoto pojmu. Jednotná definice terorismu neexistuje a není možná, jelikož je třeba zohlednit mnoho faktorů, a problém je v tom, že se objevují stále nové případy, které se mohou odlišovat tak, že pro ně původní definice nebude vhodná. Tudíž si každá instituce vytvořila svoji vlastní definici terorismu, ale klíčovým prvkem, který je společný pro všechny definice, je úmyslné využívání strachu násilím vůči civilistům s cílem ovlivnit společnost, společenský řád nebo politický rozhodovací proces. Dále se teoretická část věnuje vývoji terorismu ve čtyřech vývojových vlnách směrem k homegrown terorismu. Třetí kapitola se věnuje homegrown terorismu a taktéž definicím tohoto jevu a základním dimenzím “belonging“ a “autonomy“, které charakterizují tento jev a odlišují ho od klasické podoby terorismu. Hrozba homegrown terorismu se formovala během let 2001 – 2005, kdy se z hrozby terorismu, který útočil zvenčí, přetransformovala do podoby vnitřní hrozby. K tomuto vývoji přispěl fenomén takzvaného “Blowback“, což znamená, že bojovníci z Afghánistánu, Iráku nebo Sýrie se vracejí zpět do svých rodných zemí, kde mohou ovlivnit a inspirovat radikály ke spáchání teroristických činů. Homegrown terorismus se dělí z hlediska “belonging“ a “autonomy“ ukazatelů na čtyři typy: vnitřně autonomní, vnitřně přidružený, vnější autonomní a vnější přidružený. Každý z těchto typů se vyznačuje existencí či neexistencí dimenze “belonging“ nebo “autonomy“.

V praktické části diplomové práce analyzuji tři srovnatelné teroristické útoky, které proběhly na území západní Evropy v posledních 11 letech a zásadně přispěly ke vzniku fenoménu homegrown terorismus. Při výběru případů jsem se soustředila pouze na region západní

Evropy. První vybraný teroristický útok, který se odehrál 7. července 2005 v Londýně, zásadně změnil pohled na terorismus, jelikož se odlišoval v mnoha faktorech od globálního terorismu. Při tomto útoku zemřelo 56 lidí a byl spáchán čtyřmi útočníky britského původu. Tři z nich se narodili ve Velké Británii a čtvrtý útočník se narodil na Jamajce, ale přestěhoval se do Británie, kde získal britské občanství. Jednou z příčin těchto útoků bylo vměšování se evropských zemí a Spojených států amerických do situace na Blízkém východě a pozdější okupace Afghánistánu a Iráku. Role náboženství je také velmi důležitou součástí příčin útoků. Z analýzy těchto útoků vyplývá, že u všech čtyř útočníků nabývají proměnné “belonging“ a “autonomy“ kladných hodnot, tudíž se jedná o vnitřně autonomní typ homegrown terorismu. Definice homegrown terorismu by v tomto případě mohla znít takto: *Homegrown terorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu a zároveň nemají žádné vazby na teroristické skupiny v zahraničí, a je vedeno proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.*

Teroristické útoky na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo jsou druhým zkoumaným jevem v této diplomové práci. Tyto útoky se odehrály 7. ledna 2015 a zemřelo při nich celkem 17 lidí. V tomto případě byli útočníci francouzští občané, kteří se narodili ve Francii. Příčiny těchto útoků můžeme hledat již v roce 2006, kdy časopis Charlie Hebdo otiskl karikatury proroka Mohameda s jeho karikaturou na titulní stránce a napsal: „*Je těžké být milován idioty.*“ Další příčinou byly války vedené západními zeměmi proti muslimskému obyvatelstvu na jejich území. Náboženství a víra v posmrtný život, který nastane po mučednické smrti, vedly také útočníky k těmto činům. Z analýzy útoků vyplývá, že se jednalo o vnitřně přidružený typ homegrown terorismu, jelikož je patrné, že u obou útočníků nabývá proměnná “belonging“ kladných hodnot. Oba dva útočníci mají ale odlišné hodnoty u proměnné “autonomy“, jelikož zde není potvrzeno, že by jeden z útočníků nebyl zcela nezávislý na teroristických skupinách v zahraničí. Definice homegrown terorismu by tedy mohla znít následovně: *Homegrown terorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu a u některých dochází ke kontaktu s teroristickými skupinami v zahraničí; násilí je pácháno proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.*

Posledním zkoumaným jevem v této diplomové práci, jsou pařížské teroristické útoky z 13. listopadu 2015, při kterých zemřelo 130 lidí. Jednalo se o jedny z nejhorších útoků v Evropě za posledních 10 let. Tyto útoky neprobíhaly pouze na jednom místě, ale byly rozprostřeny po

celé Paříži. Tyto útoky byly spáchány devíti útočníky, pět z nich mělo francouzskou národnost a žilo buď ve Francii, nebo v Belgii a další dva z útočníků měli belgickou národnost. O dvou útočnicích nemá policie podrobnější informace o jejich původu, jelikož přicestovali do Evropy s údajně kradenými pasy ze Sýrie. Mezi příčiny těchto útoků zajisté patří vměšování se evropských zemí do situace na Blízkém východě a probíhající občanská válka v Sýrii. Kvůli této válce se rozpoutala migrační krize a do Evropy proudí od roku 2015 statisíce uprchlíků a s nimi bohužel i potencionální teroristé. Tyto útoky byly naplánovány jako odvěta za válku a boje spojeneckých vojsk v Sýrii, zejména proti organizaci Islámský stát. U všech sedmi útočníků je zřejmá vazba na západní Evropu, jelikož se tady všichni narodili a vyrůstali. Tudíž proměnná “belonging“ je potvrzena. Nejdůležitějším poznatkem je, že nezávislá proměnná “autonomy“ u všech útočníků nabývá záporných hodnot, tudíž se nepotvrzuje domněnka, že útočníci byli zcela nezávislí, jelikož téměř všichni byli v kontaktu s nějakým členem organizace Islámský stát, který operuje v Sýrii a Iráku. Motivy útočníků jsou taktéž náboženského charakteru jako u předešlých dvou útoků. Tyto útoky spadají do kategorie vnitřně přidružený typ homegrown terorismu, jelikož měli všichni vysoké vazby na Západ, ale zároveň byli v kontaktu s teroristickou organizací v zahraničí. Definice homegrown terorismu by po těchto útocích mohla znít takto: *Homegrown terrorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu, proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.*

Důsledky všech tří útoků velice významně ovlivnily život všech občanů Evropské unie, jelikož se výrazně změnila bezpečnostní situace v Evropě. Mnoho obyvatel se necítí bezpečně ve svých zemích a určitý vliv na to má i současná uprchlická krize, jelikož mnoho uprchlíků ze Sýrie a Iráku přichází do západní Evropy, kde jsou občané k těmto lidem nedůvěřiví. Po posledních útocích v Paříži se Francie a další evropské státy rozhodly jít plně do války proti Islámskému státu. V neposlední řadě je důležitým důsledkem útoků zavedení větších kontrol na letištích a sběr dat o cestujících, kteří cestují z Evropské unie a do ní.

Provedeným výzkumem jsem zjistila, že každý konkrétní útok byl v určitých charakteristikách odlišný od toho předchozího a tudíž je obtížné najít společnou definici homegrown terorismu. Jedná se o podobný případ jako u definice pojmu terorismus. Ze všech tří útoků vyplývá, že proměnná “belonging“ nabývá u všech zmíněných útoků kladných hodnot, tudíž by měla být nedílnou součástí definice homegrown terorismu. Motivy útočníků, jako role náboženství a války vedené Západem v muslimských zemích, které vedly později ke

spáchání teroristických útoků, nabývají u všech tří útoků kladných hodnot. Zatímco předpoklad, že útočníci jsou ovlivněni kvalitou sociální situace a zázemím, se nepotvrdil, jelikož v obou případech (kvalitní sociální situace vs. špatná sociální situace) se útočníci rozhodli spáchat tento čin. Jak je vidět u všech tří útoků, proměnná „autonomy“ s dalšími atributy je stále méně důležitým znakem definice homegrown terorismu, jelikož poslední útoky potvrdily, že nezávislost útočníků na teroristické organizaci v zahraničí není nezbytnou součástí definice. Největší odlišnosti se týkají proměnné autonomy, která u londýnských útoků nabývá kladných hodnot. U útoků na Charlie Hebdo byl jeden z útočníků nejspíše napojen na teroristickou organizaci v zahraničí a v případě pařížských útoků byli všichni útočníci napojeni na teroristickou organizaci Islámský stát, která jim poskytla podporu v jejich úsilí, tudíž nenabývá proměnná autonomy kladných hodnot. V závěru bych chtěla zmínit fenomén „Blowback“, který je velice aktuální v posledních deseti letech. Jedná se o jev, kdy bojovníci, kteří odešli bojovat do Afghánistánu, Iráku či Sýrie se po nějaké době vracejí zpět do svých rodných zemí, v mnoha případech se vracejí zpět do Evropy, kde hledají nové cíle k boji a setkání s radikály v západních zemích je mohou inspirovat k dalším bojům nebo právě k teroristickým činům. Tento jev je zřejmý u několika útočníků z teroristických útoků v Paříži na podzim 2015, mnoho z nich navštívilo Sýrii za účelem bojů v tamější občanské válce.

Výsledná definice, která vzešla z analýzy tří teroristických útoků z let 2005 a 2015 tedy zní: ***Homegrown terrorismus je politicky motivované násilí páchané útočníky, kteří jsou převážně muslimského vyznání a narodili se či dlouhodobě žijí na území napadeného státu, proti civilním cílům v jejich rodné zemi s cílem ovlivnit veřejné mínění.***

Summary

Today the whole world faces many security threats but one of the most dangerous is terrorism. The thesis is devoted to the analysis of selected terrorist attacks in Europe between 2005 and 2015 and the aim of the thesis is explanation of the concept of homegrown terrorism and to create a definition for this completely new phenomenon.

The reason for my research is absence of common definition of homegrown terrorism. There are many debates between scientists regarding this term but there is no consensus on a general definition. The basic question of the diploma thesis is: Which aspects should be included in the definition of homegrown terrorism? What is the role of belonging and autonomy concepts in the definition of homegrown terrorism?

For the processing of the topic I chose a comparative case study method which is applied to the exploration of three terrorist attacks (terrorist attacks in London 2005, terrorist attacks in editorial office of Charlie Hebdo in 2015, terrorist attacks Paris 2015). Basic investigated dependent variable in the thesis is homegrown terrorism and the independent variables are concepts “belonging” and “autonomy”. Variables that are connected to the concept of belonging include the origin of the attackers and links to the Western countries, the concept of autonomy is linked to the independence of the attackers to terrorist groups abroad and self-training of the attackers and finally motives of the attackers include the role of religion, the social situation of the attackers and hatred of invaders from the West. The variables above are applied to each terrorist attack separately in the form of table data. Each dependent and independent variable may be positive or negative.

The thesis is composed of six chapters. Chapter one is devoted to the methodology of the thesis. Chapter two is introductory of the term terrorism and contains definitions and developmental waves of this term. The third chapter is introductory to the term homegrown terrorism and defines basic terminology linked to the homegrown terrorism and contains many definitions of this term. Chapter four, five and six are devoted to the three terrorist attacks which happened in 2005 in London, 2015 in editorial office of Charlie Hebdo and in Paris 2015. The chapters consist of four parts. Part one focuses on chain of events. Part two is devoted to the profile of the attackers. The third part explains causes and effects of attacks and the last chapter contains a table data and the result of the analysis is a specific definition which relates to a specific attack.

According to this research, I found that each particular attack was different in certain characteristics from the previous one and therefore it is difficult to find a common definition of homegrown terrorism. It is evident, from the three terrorist attacks, that variable belonging takes with all these attacks and their attackers' positive values and motives of attackers that contain sub-variables such hatred towards the West and the role of religion, they have also acquire increasingly positive. The biggest differences relate to the variable autonomy, which is becoming less important aspect.

The definition, which emerged from an analysis of three terrorist attacks, is: *Homegrown terrorism is politically motivated violence perpetrated by assailants who are mostly Muslims and born or long-term resident in the contested state, against civilian targets in their native country in order to influence public opinion.*

Seznam pramenů a literatury

Monografie

CRONIN, Audrey Kurth a James M. LUDES. *Attacking terrorism: elements of a grand strategy*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, c2004. 328 s. ISBN 08-784-0347-7.

DRULÁK, Petr a kol. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 255 s. ISBN 978-80-7367-385-7.

EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. 397 s. ISBN 978-80-246-1790-9.

MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, Globální terorismus a éra al-Káidy*. 1. Vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013, 185 s. ISBN 978-80-86855-95-0.

PICK, Thomas. M., Anne SPECKHARD a Beatrice JACUCH. *Home-grown terrorism: understanding and addressing the root causes of radicalisation among groups with an immigrant heritage in Europe*. Amsterdam: IOS Press, c2009. NATO security through science series, v. 60, 275 s, ISBN 978-1-60750-075-9.

SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

ZAGATO, Alessandro (ed.). *The event of Charlie Hebdo: imaginaries of freedom and control*. Oxford: Berghahn Books, 2015. Critical interventions. 114 s. ISBN 978-1-78533-075-9.

Odborné články

BERKEBILE, Richard E. What Is Domestic Terrorism: A Method for Classifying Events From the Global Terrorism Database. *Terrorism and Political Violence* [online]. 2015, 27(1), 1-26 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/09546553.2014.985378>

CRONE, Manni a Martin HARROW. Homegrown Terrorism in the West. *Terrorism and Political Violence* [online]. 2011, 23(4), 521-536 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/09546553.2011.571556>

HIGGINS, ANDREW a DAN BILEFSKY. French Gunmen Die in Raids. *New York Times* [online]. 2015, 164(56742), A1 [cit. 2016-04-13]. ISSN 03624331. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=100327679&scope=site>

HINKKAINEN, Kaisa. Homegrown Terrorism: The Known Unknown. *Peace Economics, Peace Science and Public Policy* [online]. 2013, 19(2), 157-182 [cit. 2016-01-28]. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=7a1d3598-4282-463a-8c98-e91400a9e056%40sessionmgr120&vid=4&hid=111>

KIRBY, Aidan. The London Bombers as "Sel-Starters": A Case Study in Indigenous Radicalization and the Emergence of Autonomous Cliques. *Studies in Conflict & Terrorism* [online]. 2007, 30(5), 415-428 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f4dfb892-f5fa-4412-a198-643fe8ccb4b%40sessionmgr106&vid=3&hid=106>

LEHR, Peter. The 7 July London Bombings: Islamic Extremism Strikes Again. In: *Real Instituto Elcano* [online]. 2005 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.realinstitutoelcano.org/analysis/786/Lehr786.pdf>

NESSER, Peter. How Did Europe's Global Jihadis Obtain Training for Their Militant Causes? *Terrorism and Political Violence* [online]. 2008, 20(2), 234-256 [cit. 2016-01-28]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/09546550801920758>

PRECHT, Tomas. Home Grown Terrorism and Islamist Radicalisation in Europe: from Conversion to Terrorism. *Research report funded by the Danish Ministry of Justice* [online]. Copenhagen: Danish Ministry of Justice, 2007, 1-98 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/2011/2007/Home_grown_terrorism_and_Islamist_radicalisation_in_Europe_-_an_assessment_of_influencing_factors__2_.pdf

Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005 [online]. London: House of Commons, 2006 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228837/1087.pdf

RUBY, L. Charles. The Definition of Terrorism. *Analyses of Social Issues and Public Policy* [online]. 2002, 2(1), 9-14 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/detail/detail?vid=2&sid=a76f3c5d-d8c3-4044-9139-3be50831e8b2%40sessionmgr120&hid=106&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCxlcmwmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVob3N0LWxpdmU%3d#AN=10454687&db=a9h>

WALT, Vivienne. What We Know About the Two Men Being Hunted in France. *Time* [online]. 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=40b409a2-f4d7-4082-bd27-6869cb283861%40sessionmgr4005&vid=3&hid=4105&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1lZHMtbGl2ZSszY29wZT1zaXRl#AN=100349607&db=bth>

WEINBERG, Leonard, Ami PEDAHZUR a Sivan HIRSCH-HOEFLE. The Challenges of Conceptualizing Terrorism. *Terrorism and Political Violence*. 2004, 16(4), 777-794.

Internetové zdroje

AISCH, Gregor, Larry BUCHANAN, Tom GIRATIKANON, Andrew HIGGINS, Eric SCHMITT, Archie TSE a Karen YOURISH. The Links Among the Paris Terror Suspects and Their Connections to Jihad. *The New York Times* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/interactive/2015/01/09/world/europe/links-between-the-charlie-hebdo-suspects.html?_r=0

BRUMFIELD, Ben. France remembers Paris terror victims after Hollande beats war drums. *CNN* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/11/27/world/paris-attacks/index.html>

CALLIMACHI, Rukmini a Jim YARDLEY. From Scared Amateur to Paris Slaughterer. *New York Times* [online]. [cit. 2016-04-07]. ISSN 03624331. Dostupné z: <http://search.proquest.com.ezproxy.is.cuni.cz/docview/1648117300?accountid=15618>

Definice pojmu terorismus. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2016-01-19]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms. *Joint Publication 1-02 Department* [online]. 2016, 1-482 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf

HISTORY. *Charlie Hebdo* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/en/history/>

JOHNSTON, Chris. Mohamed Abrini admits to being 'man in the hat' at Brussels airport. *The Guardian* [online]. 2016 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2016/apr/09/paris-attacks-suspect-mohamed-abrini-charged-with-terrorist-murders>

KANTER, James. Europe, in Wake of Attacks, Votes to Collect Air Passenger Data. *The New York Times* [online]. 2016 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2016/04/15/business/international/eu-collect-air-passenger-data.html?rref=collection%2Fnewseventcollection%2FAttacks%20in%20Paris&_r=0

London bomber: Text in full. In: *BBC News* [online]. 2005 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4206800.stm

MARTINEZ, Michael. Timeline: What happened in Paris attacks. *CNN* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/11/14/world/what-happened-in-paris-attacks-timeline/index.html>

NOSSITER, Adam a Andrew HIGGINS. 'Scene of Carnage' Inside Sold-Out Paris Concert Hall. *The New York Times* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2015/11/14/world/europe/paris-attacks.html?_r=0

Paris attacks: What happened on the night. *BBC News* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>

Paris attacks: Who were the attackers? *BBC News* [online]. 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34832512>

TERORISMUS. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2016-01-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-kontaktni-bod-pro-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Three Hours of Terror in Paris, Moment by Moment. *The New York times* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/interactive/2015/11/13/world/europe/paris-shooting-attacks.html>

TOWNSEND, Mark. Leak reveals official story of London bombings. In: *The Guardian* [online]. 2006 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk/2006/apr/09/july7.uksecurity>

What happened at the Bataclan? *BBC News* [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34827497>

WHO IS CHARLIE HEBDO? *Charlie Hebdo* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/en/>

Unraveling the Connections Among the Paris Attackers. *The New York Times* [online]. 2015 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/interactive/2015/11/15/world/europe/manhunt-for-paris-attackers.html>

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Graf č. 1: Rozlišení terorismu od jiných událostí.....	27
Graf č. 2: Vývoj vnější hrozby terorismu směrem k homegrown terorismu.....	31
Graf č. 3: Rozlišení transnacionálního a domácího terorismu	32
Graf č. 4: Motivační faktory vedoucí k radikalizaci	35
Graf č. 5: Ideální typy homegrown terorismu	38
Obrázek č. 1: Tři dny teroru	49
Obrázek č. 2: Mapa pařížských útoků	57
Obrázek č. 3: Mapa pařížských útoků č. 2	58
Obrázek č. 4: Útok na klub Bataclan.....	59
Obrázek č. 5: Seznam útočníků z pařížských útoků.....	60
Tabulka 1: Fáze procesu radikalizace útočníků	36
Tabulka 2: Teroristické útoky v Londýně	45
Tabulka 3: Teroristické útoky na redakci Charlie Hebdo	54
Tabulka 4: Teroristické útoky v Paříži	64